LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje ..... 12.00$
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 32 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antr., baland. (April) 23, 1963 * * * * * METAI 52-ji

KRISLAI

Justinas Marcinkevičius
Sigitas Kregždė
Gus Hall apie enciklika
"Darbuojasi"

—Rašo **R. Mizara** —

Jis—aukštas, lieknas, šviesiabriūvis. Jaunas — neseniai peržengęs 30 metų amžiaus slenkstį. Kuklus. Nemėgsta daug kalbėti, bet netyli ten, kur reikia žodį tarti.

Toks yra poetas **Justinas Marcinkevičius**, praėjusią savaitę pirmą kartą atsistojęs ant Dėdės Samo žemės kartu su 26-iais kitais tarybiniais turistais. Tai naujas žmogus, išsiauklėjęs tarybinėje santvarkoje. Įžymus poetas — "Dvidešimtas p a v a s a r i s" ir "Kraujas ir pelenai" poemų autorius, jau buvęs premijuotas.

K i t a s vilnietis — **Sigitas Kregždė** — amžiumi už Justiną vyresnis, — taip pat labai kuklus, malonus v y r a s. Pirmą kartą jį sutikau. S. Kregždė — docentas Vilniaus Pedagoginiame institute, psichologijos katedros vedėjas, mokslų kandidatas.

Svečiai ryžtasi pamatyti mūsų šalį, josios žmones gyvenime ir darbe; ją verta pamatyti! Jiedu su savo bendrakeleiviais išbus čia ištisą mėnesį.

Tik, man rodosi, jų maršrutas, kurį paskelbėme praėjusiame "Laisvės" numery, yra per daug biednas. Ką gi šitie turistai didesnio matys Springfield, Mass., bei Columbus, Ohio? Kodėl praleista Čikaga? Tarybiniams svečiams būtų labai į d o m u pabuvoti ir Birmingham, Alabamoje, ir Mississippyje; ten jie, iš tkirųjų, pamatytų tai, ko niekad savo gyvenime nėra matę!

—:—

Vienas pirmųjų mano klausimų buvo:

—Ar jūs manote dailininkas **Gediminas Jokūbonis** gaus leninę premiją už "Pirčiupio motiną"?

Aišku, svečiai negalėjo tikrai atsakyti.

—Turėtų gauti, — taria jiedu. — Šiomis dienomis komiteto nariai tą klausimą balsuoja.

—:—

Būtų labai miela išgirsti poetą Just. Marcinkevičių skaitant savo kūrybą. Ar turėsime progos? Parodys ateitis.

—:—

Ir **Gus Hall**, JAV komunistų veikėjas, šiltai sveikino popiežiaus Jono XXIII-iojo enciklika "Taika žemėje." Mr. Hall ragina prezidentą Kenedį, kad jis, enciklikos šviesoje, "atmestų užsieninę ir naminę politiką, kuri pavojingai stumia mūsų tautą link demokratijos sunaikinimo, ir link pasaulinio karo."

Jis teisingai galvoja, k a d ši enciklika—kirtis ultra-dešiniesiems ir karo troškėjams.

—:—

Taip, popiežiaus enciklika duoda pagrindą, faktinai netiesiogiai s k a t i n a katalikus darbo žmones dirbti bendrai su visais tais, kurie kovoja už taiką, už duoną, už žmogaus teises, už laisvę.

—:—

Prieš kurį laiką grįžusi iš Lietuvos **Valė Tysliavienė** paskelbė, kad ji Vilniuje kalbėjosi su aukštaisiais T a r y b ų Lietuvos katalikų dvasininkais. Jie pasakę, jog dar šiemet jie žadą aplankyti J u n g t i n e s Valstijas.

Žinoma, tai būtų įdomus dalykas. Bet ar taip bus?

Girdėjau, jog JAV lietuviškieji klerikalai jau pradėjo "darbuotis," kad Tarybų Lietuvos dvasininkų Valstybės departamentas neįsileistų į Ameriką! Girdi, jie pro-komunistai!..

Tie patys klerikalai niekino neseniai JAV aplankiusius stačiatikių dvasininkus; juos taip pat pavadino "komunistų įrankiais."

Ko susilaukėme!..

—:—

Kaip ten bebūtų, žmonija eina pirmyn, ir jokios pranciškonų bei marijonų pastangos jos nesulaikys!

Afrikoje braška britų imperija

Londonas. — Po Antrojo pasaulinio karo nuo Britanijos imperijos Afrikoje atsimetė penkios kolonijos: Gana, Nigerija, Siera Leona, Tanganika ir Uganda, kurios dabar yra nepriklausomos valstybės, ir ten gyvena 62,000,000 negrų. Vėliau iš britų sąjungos išstojo ir Pietų Afrikos Sąjunga, kuri turi 17,000,000 gyventojų. Dabar ta sąjunga perėmė į savo teritoriją britų kolonijas Svazilandą ir Basutolandą.

Neseniai pakriko Rodezijų ir Njasalendo federacija, kuri įėjo į britų imperiją dominijono teisėmis. Numatoma, kad ten susiorganizuos trys nepriklausomos valstybės.

Vėlesniu laiku prasidėjo smarkus judėjimas už nepriklausomybę britų kolonijoje Kenijoje, Bechuanalande, Gambijoje ir kitur.

Neteko Afrikoje savo milžiniškų kolonijų Prancūzija, dabar braška Britanijos imperija, eina sukilimai Angoloje ir Mozambikoje prieš portugalus.

Burma jau varžo Vakarų veiklą

Rangūnas. — Burmos vyriausybė uždraudė užsienio ambasadoms rodyti propagandos f i l m u s už Rangūno ribų, taipgi platinti užsienyje spausdintas knygas, žurnalus ir laikraščius.

Draudimas sudavė smūgį Vakarams, nes jų ambasados užsiėmė šios propagandos skleidimu.

Komunistinių šalių ambasados ir pirmiau susilaikydavo nuo to. Kur yra rodomi filmai iš komunistinių šalių, tai tą atlieka burmiečių organizacijos.

Pradėjo tiesti Pan-American vieškelį

Panama. — Balandžio 16 dieną su didelėmis apeigomis buvo pradėti darbai nutiesimui Pan-American vieškelio, kuris bus 2,600 mylių ilgio.

Jis prasidės nuo Laredo miestelio, Texas valstijoje, ir eis per Meksiką, Gvatemalą, Houdurasą, Salvadorą, Nikaragvą, Costa Rica, Panamą iki Kolumbijos.

Jo statybą filansuos Jungtinės Valstijos iš Alliance for Progress fondo. Kelio nutiesimui reikės nugalėti didelius kalnus ir daug upių.

IŠ VISO PASAULIO

Milanas. — TSRS premjeras Chruščiovas pasikalbėjime su Milano laikraščio redaktoriumi sakė, kad Vakarų užimta pozicija atominių ginklų reikalais verčia ir Tarybų Sąjungą persvarstyti jos poziciją tais reikalais.

Jungtinės Tautos, N.Y.— Tarybų Sąjungos delegatas kaltino NATO narius, kad jie kenkia Kongo respublikai susitvarkyti.

Miami,Fla. —JAV Kraštų apsauga gavo įsakymą areštuoti ginkluotus Kubos pabėgėlius, kuriuos sugaus laiveliuose.

Panama. — Panamiečiai reikalauja, kad JAV pasitrauktų iš Panamos kanalo zonos, kurią sudaro per penkias mylias nuo kanalo teritorija.

Roma. —Amerikietė Mary Revel, iš Detroito, be pertraukos du kartus perplaukė Messinos sąsiaurį. Ji padarė 9 mylias per penkias valandas ir pusę.

Kairas. — Apie 30,000 egiptiečių randasi Jemeno respublikoje ir kovoja prieš monarchistus.

New Delhi. — JAV ambasada neteko vilties, kad Indija susitars su Pakistanu Kašmyro reikalais.

Ženeva. — JAV ir TSRS atstovai tariasi reikalais telefono susisiekimo tarp Kremliaus ir Baltojo Namo.

Buenos Aires. — Numatomas naujas militaristų sukilimas.

Tokio. — Japonų laivų statyklų savininkai bijosi, kad anglai nepaveržtų iš jų TSRS užsakymą statyti laivų už $135,000,000.

Madridas. — Virš 4,000 ispanų vyndaržių darbininkų paskelbė streiką.

Londonas. — Vagys banke susprogdino s a u g o s spintą ir išsinešė $140,000.

Helsinkis. —1962 metais Suomijos užsienio prekyba padidėjo.

Kubos pabėgėliai ruošiasi naujoms provokacijoms

Miami, Fla. — Dr. Jose Miro Cardona išleido piktą pareiškimą prieš JAV vyriausybę ir pasitraukė iš taip vadinamos "Kubos Revolucinės Tarybos" prezidento vietos, kurią sudaro apie dešimt skirtingų Kubos pabėgėlių grupių.

Pasitraukdamas jis įteikė 25-ių puslapių pareiškimą, kuriame kaltina prezidentą Kenedį, būk jis "sulaužė duotą pabėgėliams pasižadėjimą, atsisakė nuo naujos invazijos į Kubą, ir pasirinko sugyvenimo poziciją su dabartine Kuba".

Pabėgėlių tarybą sudaro 17 narių, iš kurios penki Cardonos šalininkai kartu su juomi pasitraukė. Jo vietą užėmė tarybos viceprezidentas M. Varona, kuris pasisakė, kad nesutinka su Cardonos išstojimais prieš JAV vyriausybę.

Cardonos šalininkai sako, kad jie vyks į Costa Ricą ir ten organizuos "Kubos valdžią užsienyje".

San Jose, Costa Rica. — Šios š a l i e s prezidentas Francisci J. Orlich'as pareiškė, kad jis nepriešingas Cardonos atvykimui, bet neleis jam politiniai veikti, nes Costa Ricoje labai mažai yra kubiečių pabėgėlių.

Havana. — Kubos vyriausybė paliuosavo misijonierių F. C. Woodworthą, kuris buvo sulaikytas už kontrrevoliucinį veikimą, ir 9 amerikiečius "narūnus".

"Narūnai" sausio mėnesį, kaip jie sako, gaudė vėžius, ieškojo povandeninių turtų ir pateko į Kubą, kur buvo sulaikyti kaip JAV šnipai.

Japonai prieš JAV atomų submarinus

Tokio. — Žuvimas Jungtinių Valstijų atominio submarino "Thresher" iššaukė dar didesnį žmonių pasipriešinimą atplaukimams JAV atominių submarinų į Japonijos prieplaukas.

Japonijos premjeras Ikeda ir Užsienio reikalų ministras Ohira prielankiai aiškinosi Jungtinių Valstijų ambasadoriui ir militaristams, kad jie, verčiami žmonių protestų, turės apsvarstyti JAV submarinų stovėjimus japonų bazėse.

VARŠUVOJE MINĖJO ŽYDŲ SUKILIMĄ

Varšuva. — Čionai buvo paminėta 20-ties metų sukaktis nuo žydų sukilimo prieš hitlerininkus. Varšuvoje 1943 metais, suvaryti žydai į geto, sukilo ir per tris savaites kovojo prieš nacistus. Sakoma, kad kovoje ten žuvo apie 50,000 žydų.

IŠBANDĖ NAUJĄ A-SUBMARINĄ

Groton, Conn. — Nepaisant nelaimės su atominiu "Thresher" s u b m a r i n u, naujas, JAV didžiausias atominis submarinas "Lafayette" buvo išbandytas jūroje. Jis yra 7,000 tonų įtalpos.

BE REIKALO BIJOSI

Palm Beach, Fla. — Kada Velykų savaitgalyje prezidentas Kenedis plaukiojo savo jachtoje, tai Atlante, plaukė du Tarybų Sąjungos žvejų laivai. JAV du karo laivai tuojau išskubėjo, kad atsistotų tarp TSRS laivų ir prezidento jachtos.

Groton, Conn. —Baigtas statyti atominis submarinas "Daniel Webster".

Veikia Vietnamo partizanai

Saigonas. — Pietų Vietnamo partizanai pradėjo puolimą prieš valdžios 25-tąją diviziją (divizija turi apie 15,000 vyrų). Mūšiai eina Kuangurajo srityje.

Valdžios karininkai sako, kad jie daug partizanų užmušė, bet ten esantys amerikiečiai raportavo, kad užmuštų partizanų rado tik 6, tuo kartu valdžia neteko užmuštais 19 ir sužeistais 43 kareivių.

MIRĖ ŽYMUS TSRS DIPLOMATAS

Jungtinės Tautos, N.Y.— Balandžio 18 dieną, nuo širdies smūgio, mirė Jevgenijus Kiselevas, žymus Tarybų Sąjungos diplomatas. Jis buvo dar tik 55 metų amžiaus. Dabar ėjo pareigas Jungtinių Tautų sekretorijate.

2,000 ŠOVINISTŲ PUOLĖ NEGRUS

Chicago. — Į baltųjų apgyventą teritoriją, pietų pusėje, atsikėlė negrų šeima. Tuojau susirinko virš 2,000 baltųjų šovinistų, kurie negrų namui išdaužė langus. Tik atvykus policija išgelbėjo negrų šeimos gyvybę.

10,000 GRAIKŲ NETEKO DARBO

Atėnai. — 1962 metų pabaigoje po Graikijos vėliava plaukiojo 1,227 laivai, bendrai 6,775,500 tonų įtalpos. Bet tuo pat kartu 283 laivai stovėjo prieplaukose, nes neturėjo užsakymų. Iš tos priežasties virš 10,000 jūrininkų neteko d a r b o. Graikai kaltina Vakarus, kurie kenkia prekybai su Kuba.

Ottawa. — Kanadoje yra 549,000 bedarbių.

J. Valstijos, Indija, Kinija ir Kašmyras

New Delhi. — Jungtinių Valstijų diplomatai, siekdami, kad Indija susitartų su Pakistanu Kašmyro klausimais, siūlo jį padalinti. Jie Kašmyrą skiria pusiau, paliekant Ladakhos sritį Indijai, kuri su Kinija dėl to ploto nesusitaiko. Tai JAV politinių ir militarinių vadų strategija, kad Indija turėtų liuosas rankas prieš Kiniją ir kad nesutikimų sritis pasiliktų ginčijama tarp Indijos ir Kinijos.

Indijos premjeras Nehru nelabai nori priimti Jungtinių Valstijų pasiūlymą. Jis argumentuoja, kad Indijai labai svarbu turėti visą Kašmyrą, kuris užima 250,000 kvadratinių mylių plotą.

Tarp Pakistano ir Indijos jau per keturiolika metų eina nesutikimai dėl Kašmyro, pirmiau net įvyko ginkluotu susirėmimų. Šią savaitę, Karačio mieste, susitiks Indijos ir Pakistano atstovai pasitarimui tuo reikalu, tai JAV ir bando paruošti susitarimui dirvą.

1962 m. TSRS suėmė daugiausiai grūdų

Maskva. — 1962 metais Tarybų Sąjungoje buvo suimta 147,500,000 metriškų tonų grūdų (metriška tona yra 2,204 ir pusė svaro). Tai buvo daugiausiai suimta grūdų Tarybų Sąjungos istorijoje. Iki 1962 derlingiausi metai buvo 1958, nes tada buvo suimta 141,200,000 metriškų tonų.

Šiemet TSRS vyriausybė rūpinasi, kad dar daugiau ir geriau įsėtų laukus, idant būtų galima suimti iki 164,000,000 metriškų tonų grūdų.

Fašistai nuteisė komunistą mirti

Madridas. — Ispanijos fašistų teismas nuteisė mirti komunistą Julian Grimau Garcią. Kaltino, kad jis per 25-ius metus aktyviai veikė, kaip komunistas, ir, būk laike karo Ispanijoje 1936—1939 metais jis Barcelonoje kankinęs frankistus.

Garcią pareiškė: "Per 27 metus buvau komunistas ir komunistu mirsiu..." Fašistų teismas neleido jam daugiau kalbėti.

Nuo vasario 20 dienos fašistai jau nuteisė 103 kovotojus į kalėjimą nuo 9 iki 23 metų.

Vėliausios žinios

Madridas. — Nepaisant pasaulinių protestų, Ispanijos fašistai nužudė komunistą Julianą Grimau. Tarp kitų, prezidentas Kenedis ir Chruščiovas prašė Ispanijos valdžią, kad nežudytų Grimau'o.

Vientiane. — Laose kariųjų jėgos laimėjo eilėje susirėmimų. Dabar mūšiai sulaikyti.

New Delhi. — Vyksta į Jungtines Valstijas Indijos Gynybos reikalų ministras Krišnamačaris, kuris prašys atominių ginklų.

Maskva. — Olegas Penkovskis ir anglų biznierius G. M. Wynne bus teisiami už šnipinėjimą JAV naudai.

Washingtonas. — Prezidento žmona Jacqueline laukiasi trečiojo kūdikio kada nors rugp. mėnesį.

Maskva. — Teismas nuteisė 8 asmenis sušaudyti Lvovo srityje. Jie suvogė $2,200,000 turto.

Maskva. — Atvyko Kinijos delegacija tartis prekybos reikalais.

Havana. — TSRS pirks daugiau kavos Kuboje.

Atėnai. — Eilėje Graikijos miestų įvyko masinės demonstracijos už t a i k ą. D e m o n s t r a n t a i reikalavo uždrausti atominius ginklus. Policija areštavo 550 demonstrantų.

Maskva. — Čionai susirinko Ekonominė taryba, kurią sudaro atstovai Tarybų Sąjungos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Bulgarijos, Rytų Vokietijos, Mongolijos ir Vengrijos.

Maskva. — Tarybų Sąjungos inžinieriai bando padaryti greitesnius traktorius.

Alžyras. — Apie 150,000 alžyriečių grįžta į savo šalį, kurie buvo išvykę karo metu.

Teheranas. — Persijoje bežemiams jau išdalinta 2,000,000 žemės išmokėjimo sąlygomis.

Roma. —1962 m. Italijos gyventojai pagavo 194,000 tonų žuvų.

Charlotte, Mich. —Traukinys išėjo iš bėgių ir susižeidė 20 keliauninkų.

Londonas. — Anglija pasistatė atominį submariną "Dreadnought".

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 ——— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year, ...	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Pelnagrobiai šienaujasi

JAV PLIENO KOMPANIJOS nutarė pakelti kainas "kai kuriems savo produktams". Kainos pakeliamos nuo 4 iki 6 dolerių tonai.

Plienas—mūsų šalies ekonomikos pagrindas. Kyla plieno kainos, kils ir kitų produktų kainos.

Prieš apie vienerius metus plieno kompanijos ryžosi pakelti kainas, bet tuomet prezidentas Kenedis įsikišo, smarkiai sudraudė kompanijas, tai jos ir atsisakė branginti plieną. Šiuo metu, atrodo, prezidentas, jei ir sakys ką nors prieš, nieko nepadarys.

Tuo pačiu sykiu Wall stryto biržoje pakilo plieno kompanijų šėrai; bus didesni pelnai, paaugs kompanijų turtas, — gaus ir šėrininkai ekstra pridėčkus.

Bet kaip su liaudimi? Ji turės nešti ant savo pečių visą pragyvenimo kainų sunkumo naštą.

O tai reikš, kad vyks nauji darbininkų streikai, naujos kovos, dėl algų pakėlimo. Organizuoti darbininkai juk netylės, matydami kompanijų pelnus augant, o savo gyvenimo lygį einant žemyn.

Svarbios diskusijos

PASIEKIANTI MUS tarybinė spauda plačiai rašo apie ten vykstamas diskusijas dėl meno, dėl literatūros, dėl dailės.

Kovo 8 dieną įvyko didžiulis rašytojų ir menininkų susitikimas su vyriausybės ir partijos atstovais Maskvoje, kur tas klausimas buvo pagrindiniai diskusuotas. Vėliau panašus mitingas įvyko Vilniuje, taipgi ir kitose tarybinėse respublikose.

Pasirodo, kad tūli, ypatingai jaunieji literatai, menininkai, dailininkai Tarybų Sąjungoje buvo pradėję galvoti taip: jeigu koegzistencija, tai ji gali būti ne tik politikoje, bet ir ideologijoje. Kai kurie dailininkai pradėjo net imituoti kapitalistinių šalių iškrypusius dailininkus, pradėjo patys krypti į abstraktųjį meną, kuris iškraipo tikrovę, kuris paneigia viską, kas gražu, kas žmogui brangu.

Na, ir prieš tai Komunistų partija ir vyriausybė pradėjo griežtą kritiką, patardama literatams ir dailininkams nesiorientuoti į Vakarų ideologiją. Jokio kompromiso ideologiniame fronte, sako Komunistų partija, negali būti tarp socialistinių šalių ir kapitalistinių šalių.

Iš straipsnių, telpančių spaudoje, gali (ir turėtų) pasimokyti kiekvienas galvojąs asmuo.

Ruoškimės!

GEGUŽĖS PIRMOJI ne už kalnų—tik už vienos geros savaitės laiko. Reikia daryti visą, kad šių metų Gegužės Pirmosios šventė būtų atžymėta ryškiai, iškilmingai.

Gal būt ne visuose JAV didmiesčiuose įvyks dideli darbo žmonių mitingai—neturime duomenų. Bet ten, kur jie įvyks, turi būti geri.

Aišku, vyriausią dėmesį kreipiame į patį Niujorką. Čia Gegužės Pirmosios (tai bus kitą trečiadienį) minėjimas įvyks tradicinėje vietoje—Union Sq., Manhattane.

Raginame visus mūsų skaitytojus, visus darbo žmones ten būti, dalyvauti, pasisakant už taiką, už civilines teises, prieš kėlimą taksų, prieš baisius rasistu užpuolimus ant negrų, reikalaujančių teisės balsuoti Mississippi, Alabama valstijose; už šviesesnį, gražesnį rytojų visiems darbo žmonėms.

Šimtai kalinių

NE TIK MISSISSIPPI valstijoje, Alabamoje—tas pats: besisiekiančius užsiregistruoti (kad galėtų balsuoti) negrus policija areštuoja ir bruka į kalėjimus.

Taip yra Birmingham mieste—pramoningame, dideliame mieste. Birmingham fabrikuose dirba daug baltų ir juodų darbininkų. Ir štai kyla toks klausimas: kodėl baltieji darbininkai tyli, matydami, kaip policija puola ieškančius pilietinių teisių juodus žmones, darbininkus?

Birminghame yra nemaža baltų darbininkų organizuotų į darbo unijas. Na, tai ką gi daro unijų vadovai? Kodėl jie nepakelia griežto protesto balso prieš reakciją?

Tik neseniai AFL-CIO vadovai nutarė pravesti vajų už tai, kad įtrauktų naujus milijonus darbininkų į darbo unijas. Norint įtraukti naujus milijonus, reikia traukti į darbo unijas ypatingai negrus darbininkus, baisiai išnaudojamus. Bet kaip juos į darbo unijas įtrauksi, kai negrai yra taip žiauriai persekiojami, o baltieji, visa tai matydami, tyli, nieko netaria!

NERADO JOKIŲ LAIVO LIEKANŲ

Washingtonas. — Vasario mėnesį dingo laivas-tankeris "Marine Sulphur" su 48 žmonėmis. Tai buvo nemažas laivas, 16,500 tonų įtalpos. Jis plaukė iš Austin, Texas, į Norfolk, Va. Dingo ir jokių pėdsakų nerado.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

DŽIAUGIASI APLANKIUSI TARYBŲ LIETUVĄ

Aną dieną brooklyniškėje "Vienybėje" tilpo toks laiškelis:

Praaeitų metų rudenį, nuo rugpiūčio iki spalio mėn., buvau nuvykusi Europon ir ta proga lankiausi Lietuvoje. Savo įspūdžius trumpai esu parašiusi angliškai, todėl Jums nesiunčiu, nes jau buvo kitų keliautojų žurnalistų aprašymai Jūsų laikraštyje.

Norėčiau tik išreikšti savo padėką visiems, kurie prisidėjo, kad mano viešnagė Lietuvoje būtų malonesnė.

Laikas, praleistas Lietuvoje, niekad neišdils iš mano atminties, nes turėjau progos pamatyti savo artimuosius po 23 nesimatymo metų. Su jais galėjau keliauti ir po kitus kraštus, pamatyti vietas, kur maža būdama bėginėjau.

Galimybei susidarius ateityje, vėl kada nors tikiuosi vykti Lietuvon ir pamatyti savo šeimą. Lietuva paliko man be galo gerą įspūdį, niekados neužmiršiu žmonių širdingumo. Džiaugiuosi, kad jų gyvenimas žengia pirmyn.

Birutė Cortese
(Simonavičiūtė)
Neptune, N. J.

Birutės Cortes-Simonavičiūtės mes nepažįstame, bet atrodo, kad ji teisinga, inteligentiška moteris. Pridėti galima tai, kad šiandien daugelis Amerikos lietuvių norėtų vykti į Tarybų Lietuvą, tik jiems kelią bando pastoti visokie "veiksniai."

Ana, South Bostono Jonas Romanas, lietuviškos radijo valandėlės vedėjas, viešai pasakė, kad jis šią vasarą norėsiąs organizuoti ekskursiją į Lietuvą. Dėl to Brooklyno pranciškonų laikraštis pareiškia, kad toks pranešimas pranciškonus "nemaloniai nuteikia."

BALIO DVARIONO MUZIKA LONDONE

"Tėvynės balsas" praneša tokią įdomią žinią:

Vis dažniau lietuvių kompozitorių kūriniai skamba įvairiose užsienio koncertų salėse. Londone, Vigmoro galėje, neseniai įvykusiame koncerte greta Bethoveno, Bramso, Debiusy ir kitų kompozitorių kūrinių buvo atliktą Balio Dvariono "Tema su variacijomis."

APIE GENEROLĄ VYTAUTĄ PUTNĄ

Š. m. balandžio 12 d. sukako 70 metų, kai gimė Vytautas Putna, įžymus Tarybų Sąjungos karys, generolas ir dailininkas. Apie jį Vilniaus "Tiesa" išspausdino Boleslovo Motuzos straipsnį.

V. Putna gimė Molėtų valsčiaus Mackonių kaimo vargingo valstiečio Kazimiero Putnos šeimoje. Jaunas būdamas Putną nuvyko į Rygą, dirbo, mokėsi. Buvo įstojęs į dailės mokyklą, nes turėjo didelių norų ir talentą piešti paveikslus. Iš mokyklos buvo pašalintas dėl revoliucinės veiklos. Tapo įkalintas.

B. Motuza rašo:

1914 metais, būdamas Rygos kalėjime, V. Putna siunčia savo tapybos darbus į Vilnių ir Kauną, dalyvauja LDD (Lietuvių dailės draugija) kilnojamose parodose, jau siaučiant karui, kartu su kitų tautybių pažangia inteligentija Vilniuje leidžia žurnalą "Meno diena," kur pateikia keletą antiimperialistinių satyrų. Tokiu būdu Vytautą Putną galima laikyti mūsų politinės-revoliucinės satyros Lietuvoje pradininku.

1915 metais jį paleidžia iš kalėjimo, bet greitai mobilizuoja į veikiančią carinę armiją. Kaip "juodojo sąrašo" dalyvį, neapmokytą meta į fronto ugnį. Kulkosvaidis pakerta abi kojas, ir karys, apnuodytas dujomis, paguldomas į ligoninę. Iš ligoninės jis siunčiamas į pulko gvardijos praporščikų mokyklą, kurią greit ir gerai baigus, skiriamas bataliono vadu. Vienas kitas mūšis, ir kareiviai pamilo savo vadą. Jis buvo pulko kareivių komiteto narys, vienas "Okopnaja pravda" laikraščio bendradarbių. Vasario revoliuciją sutiko apkasuose. 1917 metais stoja į bolševikų partiją, su kuria visiems laikams suriša savo gyvenimą.

1918 metų balandžio 12 d.—savo gimimo dieną — Putna Poloocke su visu batalionu ir kitais pulko kariais perėjo į Raudonosios Armijos pusę. Kurį laiką dirbo eiliniu, vėliau skiriamas Raudonosios armijos organizatorium ir Vitebsko gubernijos karo komisaru.

1918 m. kūrėsi Tarybų valdžios organai. Vidinis priešas buvo parblokštas. Ėjo taikios kūrybos darbas. Deja, neilgai džiaugėsi Tarybų šalis taikiomis dienomis. Iš visų pusių pakibo pavojus. Suliepsnojo gaisrų pašvaistės. Tarptautinis imperializmas intervencijos žiedu apsupo mūsų šalį. Pasikeitė frontai, armijos strategija ir taktika.

Tarybų suvažiavimas patvirtino V. Lenino pasiūlytą "Karo komisarų institutą." Buvo nustatyta:

"Karo komisarais, kuriems pavedamas armijos likimas, turi būti skiriami tik be priekaišto revoliucionieriai, ištvermingi kovotojai už proletariato ir kaimo varguomenės reikalus."

V. Putna visiškai atitiko šias sąlygas. Respublikos Revoliucinė Karo Taryba paskyrė jį 1-osios, vėliau—26-osios Smolensko divizijų komisaru. Susidarius "Rytų frontui," Putna siunčiamas į šį atsakingą kovos barą, kur eina komisaro, o vėliau — 228 Karelų šaulių pulko vado pareigas. Šis pulkas buvo sudarytas iš Piterio darbininkų, gynusių revoliucijos lopšį nuo baltųjų suomių antpuolio. Per porą kovinių mėnesių Putna tapo legendariniu pulko vadu. Geležinė valia, reti koviniai sugebėjimai, ugningas žodis, stebinanti drąsa ir sumanumas — visa tai mobilizuojančiai veikė raudonarmiečius.

1919 metais jis skiriamas 26-os divizijos 2-osios brigados vadu ir pasižymi kautynėse su priešu. Su nusipelniusia Italijos proletariato vardo, 27-ąja Omsko šaulių divizija jis baigė triuškinti Kolčaką. Už tai divizija apdovanojama Raudonąja Garbės vėliava, o jos vadas — pirmuoju Raudonosios Vėliavos ordinu.

1920 metų vidurvasarį į Tarybų šalį įsiveržė Antantės remiami Pilsudskio legionieriai. 27-oji divizija vaduoja Minską ir žygiuoja į priešo teritoriją.

Už ypatingus kovinius žygdarbius Vakarų fronte, už asmeniską drąsą Vytautas Putna apdovanojamas antruoju Raudonosios Vėliavos ordinu.

Prasidėjo taikos statybos Raudonojoje Armijoje metai. Vytautas Putna baigia Aukštuosius vadovaujančios sudėties karo akademijos kursus. 1923 metais jis — Maskvos 2-osios pėstininkų mokyklos viršininkas. 1924 metais užima eilę kitų atsakingų postų. Neskaitant akademinio darbo, jis daug rašo. Jo knygos "Rytų frontas," "Nuo Vislos ir atgal," "Kronštatas 1921 m. kovo 16-18 dienomis" ir eilė kitų savo moksliškumu toli gražu ir šiandien neprarado savo aktualumo.

Tam tikrą laiką V. Putna dirba Raudonosios Armijos karinio parengimo valdybos viršininku ir komisaru. Kaip vienas iš gabiausių rikiuotės vadų skiriamas 6-ojo, 2-ojo, 14-ojo šaulių korpusų vadu. Daug padarė jis reorganizuojant Raudonąją Armiją, kuriant Tarybų Sąjungos Ginkluotąsias Pajėgas, ruošiant aukštai kvalifikuotus vadovaujančius kadrus, vadovavo Karinio mokslo įstaigų valdybai. V. Putna — vienas pirmųjų TSRS karo atašė, nepaprastas diplomatas Japonijoje, Suomijoje, Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje.

Už kovas vadujant Baltarusiją ir organizuojant, kuriant bei apmokant Ginkluotąsias Tarybų Sąjungos pajėgas jis dukart apdovanojamas Raudonosios Vėliavos ordinu.

V. Putna nekaltai žuvo asmenybės kulto represijų laikais.

PATARIA NEKARTOTI JO KLAIDOS

Vilniaus "Tiesa" rašo:

Buvęs Kauno kunigų seminarijos auklėtinis Mečislavas Vilkevičius šeštajame "Švyturio" žurnalo numeryje plačiai papasakojo apie savo gyvenimo kelią, apie tai, kas jį privertė apsispręsti, susimąstyti ir pradėti doro žmogaus kelią.

Į kunigų seminariją Mečislavas Vilkevičius įstojo, tikėdamas gražiais bažnytininkų žodžiais ir pažadais. Tačiau čia jis suprato, kokį dvilypį veidmainišką gyvenimą gyvena žmonių "sielų ganytojai."

"Seminarija, — rašo buvęs kunigų seminarijos auklėtinis, — tai vienintelė vieta, kur iš tikrųjų įgyvendinta lotyniško posakio mintis "homo homini lupus est" — žmogus žmogui vilkas." Į seminariją jaunuolis dažnai ateina su nuoširdžiais troškimais, tyra sąžine, o čia, seminarijoje ,visa tai praranda."

"Tokioje aplinkoje,—toliau rašo autorius—išugdoma jaunuolio-klieriko kunigiška sąžinė ir pasaulėžiūra. Taip paruoštas kunigas išeina į "darbo" laukus Kristaus "vynuogyne," išeina skleisti seminarijoje įgytą "mokslą." Dėl to ir matome kunigą — jauną vyrą, pilną jėgų ir sveikatos, bevaikščiojantį aplink bažnyčią, sudėjusį ant krūtinės rankas, perkreipusį mistinėje pozoje galvą. Jis, kaip ir visi, galėtų dirbti visuomenei naudingą darbą, o vietoj šito nesigėdydamas maldauja iš senutės sunkiai uždirbtų pinigų. Godumu sublizga akys, kai jis sužino, kad kuri nors senelė turi iš savo pensijos kiek santaupų. Nenurimsta, kol klasta, dangiškais pažadais, ragindamas, kad neprisirištų prie pinigo, šias santaupas išvilioja. O pats įsikibęs laikosi pinigo ne tik visomis keturiomis, bet ir dantimis."

"Šiandien šiurpas mane nukrečia, — rašo toliau savo straipsnyje Mečislavas Vilkevičius, — prisiminus daugelį dalykų, kuriuos teko patirti klebonijoje ir pačioje seminarijoje. Akivaizdžiai įsitikinau kunigų gyvenimo beprasmiškumu. Giliau pradėjau suprasti ir kunigų skleidžiamo mokymo netikrumą, ir pačių religinių dogmų beprasmiškumą. Tai ir buvo pagrindiniai motyvai, kurie mane privertė rimčiau susimąstyti dėl savo gyvenimo kelio. Nebenorėjau apgaudinėti nei savęs, nei kitų. Šiandien esu laisvas žmogus, su darbo liaudimi žengiu į šviesų rytojų. Manau, kad mano kuklus įnašas, dirbant Kauno turbinų gamykloje, greičiau priartins šią ateitį."

Straipsnio pabaigoje jis ragina jaunuolius nekartoti jo paties klaidų ir iš pat jaunų dienų dirbti žmogaus, visuomenės ateičiai ir laimei.

TSRS PAGELBĖS PAŠALINTI MINAS

Maskva. — Tarybų Sąjunga pasiuntė specialistus minų ieškotojus į Alžyrą. Prancūzija kariauda prieš Alžyro liaudį per aštuonis metus šimtus tūkstančių minų "prisodino" išilgai Maroko ir Tunisijos sienas. Dabar jas reikia surasti ir nuginkluoti.

J. GRIGIŠKIS

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Rekordinis pramonės korporacijų pelnas

Komercinė spauda džiaugiasi, kad pramonės korporacijų pelnas už 1962 metus, atmokėjus taksus, siekia arti 18 bilijonų dolerių. Tai rekordinis pelnas, gerokai pralenkęs 1959 metų pelną, siekusį virš 16 bilijonų dolerių.

Pirmasis šių metų bertainis taipgi rodo, kad šiais metais pramoninių korporacijų pelnas gali būti bent dviem bilijonais aukštesnis už 1962 metų rekordinį pelną.

Iš kur gaunamas toks didelis pelnas, kuomet mūsų krašto ekonomika tebėra stagnacijos padėtyje, daro nežymų progresą? Bedarbių skaičius irgi nemažėja. O tai rodo, kad naujų darbų labai mažai teatsiranda.

Korporacijos pelnus kraunasi apiplėšdamos visuomenę. Militarinė gamyba šiuo metu korporacijoms pelningiausia. Taipgi kitų prekių kainos jau padanges siekia.

Bet korporacijoms to dar maža. Jos daro spaudimą Kenedžio administracijai ir Kongresui, kad korporacijų taksai būtų žymiai sumažinti. O korporacijoms taksus mažinant, tenka surasti būdus iš visuomenės išspausti daugiau taksų, daugiausia aptaksuojant įvairius produktus.

Dar Kongresas nei nesvarstė korporacijoms taksų mažinimo klausimo, o daugelis valstijų jau sumažino joms bedarbių apdraudos taksus, kurie labai reikalingi milijonams bedarbių. Jau dabar turime pusantro milijono bedarbių, kuriems valstijų mokama bedarbių apdrauda jau yra išsibaigusi, o jiems darbų nėra. Kodėl gi jiems nepratęsiama apdrauda? Kodėl gi jie varomi į skurdo ir bado nasrus?

Arba imkime pensininkų padėtį. Pragyvenimas kyla ir kyla, o jų mažos pensijos pasilieka tos pačios. Milijonai pensininkų neturi nei po šimtą dolerių mėnesinių pajamų. Tai kaip jiems tenka verstis? Kodėl jų pensijos nepakeliamos?

Prez. Kenedžio gerą pasiūlymą teikti nemokamą pensininkams medicininę pagalbą, kaip pirmiau Kongrese respublikonai ir reakciniai demokratai sužlugdė, taip ir dabar jie ruošiasi panašiai sužlugdyti.

Taip, džiaugiamės milžiniškais korporacijų pelnais ir ruošiamės dar daugiau joms pelnų suteikti, bet milijonams ir milijonams vargingai gyvenančių žmonių neišgalime nieko suteikti. Lai jie skursta, lai jie pusbadžiai gyvena. Tokia, mat, kapitalistinės santvarkos logika.

—:—

Streikuoją mainieriai prašo pagalbos

Jau aštuntas mėnuo, kaip Kentucky valstijoje neunijinių kasyklų mainieriai randasi streiko lauke. Jų padėtis kaskart darosi sunkesnė. Daugeliui net badas rimtai grąso.

Kai užėjo žiemos metu didžiuliai šalčiai, dar daugiau jų padėtį pablogino. Net pikietai ne visur galėjo veikti. Dalis streikuojančių mainierių grįžo darban. Prieš likusius kovos lauke buvo gauti indžionkšinai, varžą pikietavimą. Streikierių vadai Berman Gibson ir Lee Howell patraukti atsakomybėn. Nemažai streikierių į kalėjimus uždaryti. Kasyklų savininkai deda pastangas indžionkšinus padaryti pastoviais ir tuo streiką visai suparalyžiuoti.

Nauja mainieriams nelaimė — pavasariniai potvyniai, apsėmę daugelį mainierių namų, daugelį visai sunaikinę.

Mainierių prašymas federalinės pagalbos pasiliko prez. Kenedžio administracijos nepatenkintas.

Šiuo metu šiek tiek pagalbos gauna iš New Yorke veikiančio Darbo Unijų Solidarumo Komiteto, kuris jau turi savo skyrius Chicagoje, Philadelphijoje, San Franciske ir kituose miestuose. Tymsterių unija kiek daugiau teikia pagalbos, bet kitos unijos beveik nieko.

Streikieriai leidžia mažytį laikraštuką "The Miners' Voice." Jame aiškinama kovojančių mainierių padėtis ir prašoma pagalbos. Pagalba galima siųsti sekamu adresu: Miners' Relief Fund, 321 Broadway, Hazard, Ky.

New Yorko komiteto adresas: P. O. Box 1050, G. P. O., Brooklyn 1, N. Y.

—:—

Baldwino knyga apie negrų getą New Yorke

Mes žinome žydų getą, šimtmečius Europoje praktikuotą, prieš 19 šimtmečio vidurį panaikintą, bet Hitleriui įsigalėjus Vokietijoje ir vėliau jo užgrobtose šalyse atsteigtą.

Getas — tai prievarta suvarytų žydų gyvenvietė, iš kurios žydams buvo draudžiama keltis ir kitur apsigyventi. Žydų getas visai panaikintas kartu su fašistinės ašies sunaikinimu. Tai buvo begėdiška priemonė žydams persekioti, juos žeminti, juos skaityti žemesnės rasės žmonėmis.

Amerikoje getas taikomas negrams. Miestuose ir miesteliuose, kur tik negrų yra, gyvuoja ir negrų getas — tam tikri vien tik negrams gyventi rajonai, o į baltaisiais apgyventus rajonus negrams draudžiama keltis.

New Yorke Harlemas — tai pavyzdingas negrų getas, kuriame tūkstančiai ir tūkstančiai juodosios rasės žmonių gyvena susikimšę senuose namuose, daugiausia neturinčiuose jokių sanitarumo priemonių.

Talentingas negras rašytojas, gimęs ir augęs Harleme, James Baldwinas parašė knygą "The Fire Next Time," kurioje jis atidengia tragišką Harlemo gyventojų padėtį.

Baldwinas rašo, kad negrų getas, kur jis bebūtų, yra priemonė negrus laikyti žemesniais žmonėmis, kuriems draudžiama gyventi, kur jie tik panorėtų. Getas rodo, kad negrai negali laisve naudotis, kad jie tebėra surakinti rasinės diskriminacijos retežiais, nepaisant, kad šiais metais mes minime šimtmetinę negrų išlaisvinimo sukaktį.

Izmiras. — JAV atominiai submarinai buvo atplaukę į Turkijos prieplauką.

Liaudies poetas

80-osioms Demjano Bedno gimimo metinėms

1911 metų pavasarį bolševikų laikraštyje "Zvezda" pasirodė Jafimo Pridvorovo eilėraštis "Apie Demjaną vargšą, kietą mužiką." Jis buvo parašytas prieš dvejus metus, tačiau liberalūs leidiniai, kuriuose tada bendradarbiavo jaunasis poetas, taip ir neišdrįso išspausdinti šio kūrinio. "Kietasis mužikas," kuris kiršino liaudį, buvo per daug rūstus ir baisus bailiems liberalams. Eilėraštis ragino nepaklusti, kovoti:

Pradėjo ponas tyčiotis
kaip tik išmanė:
"Mužikas! Chamas!
Mušeika!"
Ach, mušeika! Gal iš tiesų,
Demjanai,
Gana kentėt ar ką . . .

Šiuo eilėraščiu poetas pradėjo nuolat bendradarbiauti bolševikų spaudoje. Patį herojaus vardą autorius netrukus padarė savo literatūriniu pseudonimu. Nuo to laiko — daugiau kaip 30 metų — puikios Demjano Bedno pasakėčios, eiliuoti feljetonai, dainos, poemos skambėjo iš "Pravdos" ir kitų mūsų laikraščių puslapių. Jie patiko darbininkams ir valstiečiams, nusipelnė jų didelę, negęstančią meilę.

Demjanas Bednas kalbėjo apie save, kad jis "moka liaudies kalbą." Dar iki revoliucijos, kai madoje buvo dekadentinė lyrika, atitolusi nuo gyvenimo, svetima ir priešiška liaudžiai, jis išjuokė šią poeziją — buržuazijos salionų tarnaitę. Jis niekino netgi jos kalbą, daugiau dvelkusią užsieniu, negu gyva, spalvinga rusų kalba.

Įmantrius šių eilėkalių žodžius, sugalvotus nuobodžiaujančių ponų pramogai, Demjanas Bednas mokėjo kandžiai pamėgdžioti, piktai išjuokti. Pats jisai drąsiai atnaujindavo poeziją, darė ją reikalingą ir prieinamą liaudžiai. Paprasta, liaudžiai suprantama kalba jis apdainuodavo darbininkų ir valstiečių kovą už savo išsivadavimą, aiškino masėms bolševikų partijos politiką, demaskuodavo darbo žmonių priešus — carą, kapitalistus ir dvarininkus, ministrus ir žandarus, melagingus buržuazinius pamokslininkus ir dvasininkus.

Grąžinti liaudžiai poezijos turtus! Tais laikais tai buvo negirdėtai naujas ir drąsus siekimas. Norėdamas jį įgyvendinti, Demjanas Bednas atkūrė, patobulino ir kūrybiškai vartojo "seną, bet grėsmingą ginklą" — rusų klasikų eiliavimą. Jis siekė Puškino eilių paprastumo ir aiškumo, džiaugėsi, kad jo kūriniai, kaip ir demaskuojamoji Nekrasovo poezija, persunkti pykčiu ir kartėliu, kad jie taiklūs ir tikslūs kaip Krylovo pasakėčios.

Dirbdamas "Pravdoje" jis neskirdavo savo kūrybos nuo sunkios kasdieninės Komunistų partijos kovos, jautėsi esąs eilinis revoliucijos kareivis. Apie save jis rašė:

Dainuoju. Bet ar tai daina?
Apdegintas kovų liepsna
Jos nepuošnus,
bet tvirtas rūbas . . .

"Kietos, aiškios" poeto eilės skambėjo ir mitinguose, kaip kovos šūkis ir kareivių rikiuotėje, kaip revoliucinė daina ir kaimo pirkioje, kur Demjanas Bednas visiems laikams tapo savu, brangiu žmogumi, geru ir protingu patarėju. Liaudis nepaprastai pamėgo jo eilėraščius.

Buržuazinis laikraštis "Birževyje novosti," nustebintas nepaprasto antikarinės Demjano Bedno dainos "Įsakyta, bet tiesos nepasakyta" populiarumo, rašė: "Šešiolikoje šios dainos eilučių yra visa bolševikų mokymo druska, visi nuodai, kurie suardė tiek mūsų armijos dalinių." Ar yra pasaulyje geresnis pagyrimas poetui už šį priešo pripažinimą, kuris pasakytas su apmaudu ir bejėgiu pykčiu?

Apie tai, kaip mūsų liaudis Demjano Bedno poeziją padarė savo ginklu pilietinio karo metais, labai šiltai neseniai kalbėjo N. Chruščiovas. Jis priminė, kad su poeto dainomis ėjo į mūšį ir raudongvardiečiai, ir raudonarmiečiai, ir partizanai. Kas nežino, pavyzdžiui, puikios D. Bedno dainos "Kaip brangioji motina mane lydėjo"? Šioje ir kitose liaudies pamėgtose dainose įamžinta naujos tvarkos pergalė kaime.

Poetas turėjo nepaprastą talentą įsiskverbti į valstiečio sielą. Ar rašydamas apie kaimą, kur vyko didžiulės revoliucinės permainos, ar apie frontus, kur kovėsi milijonai valstiečių, apsivilkusių raudonarmiečių milinėmis, jis iš visos širdies jautė, kas daugiausia jaudina jo herojus. Demjanui Bednui visada pavykdavo paliesti jautriausias valstiečio sielos stygas, parodyti jo slapčiausias mintis ir svajones. Poetas mokėjo įtikinti savo skaitytojus, kad už žemę, laisvę, liaudies valdžią — brangiausią dalyką, kurį atnešė revoliucija,—turi kovoti ne pavieniai žmonės, o visa masė, visa liaudis, vadovaujama komunistų, darbininkų klasės.

Demjano Bedno eilėraščiai pasižymi nuostabia betarpiškos įtakos liaudies masėms jėga. Jie nešė joms Komunistų partijos idėjas, didžiojo Lenino idėjas, įkvėpdavo jas didvyriškiems žygdarbiams. Linksmoji poeto dainelė "Tanka-Vanka" slopino karių sielose interventų geležinių pabaisų-tankų baimę. Jos satyriniai lapeliai demaskuodavo vilkišką baltagvardiečių ir užsienio generolų esmę, jo dainos — ir užkrečiamai linksmos, ir svajingos — atskleisdavo liaudies valdžios ir jos ištikimų gynėjų grožį ir didybę. Patekdami net į priešo stovyklą, šie lapeliai ir dainos turėjo nuostabią jėgą—įtikinti kareivius, kad jie pasuktų durtuvus prieš ponus, išdavusius Tėvynę.

Nežinodami, kaip kovoti su šiuo visur prasiskverbiančiu idėjiniu ginklu, baltagvardiečiai mėgino patys rašyti Demjano Bedno vardu. Tačiau klastotes demaskuodavo pats pirmasis skaitytojas. Patsai poetas linksmai juokėsi iš šių priverstinių ir, be to, netikusių priešo pastangų. Argi galėjo jie pasakyti taip, kaip sakydavo Demjanas Bednas:

Myliu Tarybų Rusiją.
Tai kraštas man brangus,
Kur išnaudotojų nėra,
Kur dirbančiam dangus.

Už savo įkvėptą poetinį žygdarbį pilietinio karo metais Demjanas Bednas—pirmasis iš tarybinių rašytojų buvo apdvanotas Raudonosios vėliavos ordinu.

Kaip ir Majakovskis, D. Bednas buvo socialistinio realizmo pradininkas mūsų poezijoje . Jis apdainavo ir įamžino eilinius naujos visuomenės kūrėjus. Skaidriuose, jausminguose eilėraščiuose jis atspindėjo liaudies meilę revoliucijos vadui V. Leninui. Leninis aiškumas ir paprastumas buvo jam aukščiausias matas.

K. Gusevas

Svarbi A. Bulotos knyga

Andrius Bulota parašė įdomią knygą — **"Nuo baltojo žirgo iki svastikos."** Tai knyga, kuri turėtų rastis kiekvieno, ypatingai Lietuvos išeivio, bibliotekėlėje.

Bet pirmiausia: kas tas knygos autorius, kas Andrius Bulota? JAV lietuviai gan gerai pažinojo Andrių Bulotą, kuris pirmojo pasaulinio karo metu buvo atvykęs su rašytoja Žemaite į Ameriką aukų rinkti nuo karo nukentėjusiems Lietuvos žmonėms. Kai kurie gali pagalvoti, jog čia tas pats žmogus.

Ne! Šios knygos autorius yra ano Andriaus Bulotos brolio sūnus. Jis — buvęs Ispanijos karo veteranas, o šiuo metu gyvena Vilniuje; juristas, Vilniaus universiteto dėstytojas, visuomeninkas. Jis dar jaunas vyras, pilnas energijos. Jo dėdę, buvusį Rusijos valstybinės dūmos atstovą, advokatą Andrių Bulotą antrojo karo metu fašistai nužudė.

Kodėl ši knyga mums svarbi?

Ji svarbi tuo, kad smulkiai, dokumentališkai nušviečia Lietuvos t. v. nepriklausomybės atsiradimą, apie 20 metų buržuazijos valdymą ir žlugimą. Daugelis JAV lietuvių kadaise sekė spaudą, matė, suprato, kas, kokia buvo toji nepriklausoma Lietuva, bet šiandien daug dalykų apie ją pamiršo. A. Bulotos nuopelnas tas, kad jis aiškiai, gražiai, dokumentališkai pateikia faktus, parodydamas tikrąjį nepriklausomybės laikų buržuazijos veidą.

Tučtuojau, kai Lietuva buvo paskelbta nepriklausoma, joje prasidėjo politinių klikų intrigos. Viešpatavo buržuazinė diktatūra; darbininkų ir smulkiųjų valstiečių judėjimas buvo užsmaugtas; Lietuvos Komunistų partija turėjo veikti pogrindyje. Dėl bet kokio darbo žmogaus pasijudinimo jis buvo kišamas į kalėjimą.

Šiandien, pavyzdžiui, kiekvienam įdomu susipažinti, kaip Lietuvos Komunistų partija numatydavo ateities įvykius. Taip anksti, kaip 1923 m. kovo 2 d., LYK CK pareiškė:

...Paskutiniu metu su tarptautinio fašizmo sustiprėjimu ir fašistų laimėjimu Italijoje... pradėjo pasirodyti Lietuvoje "slapti" ir pusiau slapti fašistai, kuriems rūpi panaudot Musolinio metodą buožių diktatūros stiprinimui. Artimiausiais šio fašizmo dalyviais ir idėjiniais jo vadais yra pažangininkai (Smetonos partija)... ir krikščionys demokratai kartu su "darbo federacijos" vadais...

Tai buvo 1923 metais. O 1926 metais Lietuvoje fašistai smurtu užgrobė valdžią.

Įvedę šalyje baisų terorą, fašistai — Smetona su Voldemaru — pradėjo tarp savęs rietis. Voldemaras ryžosi Smetoną nuversti; vyko visokie atentatai, visokie smurtai. Kai Vokietiją pasigrobė Hitleris, voldemarininkai dėjo visas pastangas Lietuvą atiduoti Hitleriui. Iš pradžių Smetona "orientavosi" link Anglijos ir Prancūzijos. Tačiau 1938-1940 metais Smetona taip pat pakeitė savo nusistatymą — jis jau vykdė voldemarininkų politiką; jis jau siekėsi Lietuvą atiduoti Hitleriui, panašiai, kaip kadaise kad siūlė Lietuvą kaizeriui.

1940 m. vasario mėn. Smetona siuntė žvalgybos viršininką A. Povilaitį į Vokietiją deryboms dėl Lietuvos atidavimo hitlerinei Vokietijai. Kai 1940 m. A. Povilaitį suėmė tarybiniai organai, jis vėliau teisme pasakė:

Smetona priėjo išvadą, kad Lietuvos vyriausybės politinė orientacija į Angliją ir Prancūziją yra klaidinga. Dėl to Smetona pats norėjo padaryti "perversmą," pakeisti vyriausybės sudėtį, jau buvo numatęs ministro pirmininko postui naują kandidatūrą...

Bet Smetonai tai padaryti nepavyko, jau buvo per vėlu. Jo režimas žlugo, buvo nuverstas, Lietuvos ateitis perėjo į jos liaudies rankas.

"Nuo baltojo žirgo iki svastikos" — svarbi knyga; ir ji galėtų atidaryti daugeliui žmonių akis, jei ją perskaitytų.

Knygą išleido Valstybinės ir mokslinės literatūros leidykla Vilniuje. Kaina 32 kapeikos.

R. Mizara

NAUJA KANUOLĖ

Fort Sill, Okla. —Čionai Jungtinių Valstijų armijos daliniai išbandė naują 175 milimetrų gerkle kanuolę. Ji įrengta į tanko formos savieigį prietaisą. Bendrai sveria 31 toną. Kanuolės vamzdis yra 35 pėdų ilgio, sviedinys 150 svarų.

Prie traukinio

(Daina)

Tu ateik prie traukinio
Balta suknele,
Plaukus pasipuošusi
Rūtele žalia.
Patikėk—iš tūkstančio
Žvilgsnių nebylių
Tavąjį vienintelį,
Tuoj atskirt galiu.
Jis kadaise žygyje
Teikė man drąsos,
Naktimis lyg pilnatis
Švietė apkasuos.
Ir kai pernai, išlekiant
Gervėms į pietus,
Palikau aš Nemuno
Senojo Krantus,—
Tolimoj kelionėje,
Skraidančiam laive
Ir vagonų prietamsoj
Aš mačiau tave.
Keitės girios, lygumos,
Žmonės ir kraštai,
Tik širdis nesikeitė,
Mylinti karštai.
Aš gegužio rytmetį
Tėviškėn grįžtu.
Kiek naujų pastolių čia,
Kaminų aukštų!
Veiduose—pavasaris!
Saulės kiek! Smagu,
Kada žydi obelys
Kvepiančiu sniegu,
Kai lipi iš traukinio
Eisena žvalia
Ir džiaugies pažįstama
Balta suknele.

Aleksys Churginas

Tarybų Lietuvos draugai

(Laiškas "Laisvei" iš Vilniaus)

Tarybų Lietuva turi daug draugų. Artimų ir tolimų. Studentas iš Armenijos sostinės Jerevano Melsikas Sarkisjanas domisi Lietuvos istorija. Vengras tarnautojas Ištvanas Dabi mokosi lietuvių kalbos. Bulgarė Svetla Dimova, apsilankiusi Lietuvoje, pasakė: "Tai buvo kelionė, kurią labai norisi pakartoti." Ir visiems jiems "Lietuva" — ne abstrakti geografinė sąvoka, o auksinis saulėlydis Palangoje ar skambus Salomėjos Nėries posmas, Žalgirio mūšio aidas ar moderniškas kvartalas Vilniuje.

Tarybų Lietuva turi daug draugų. Turi ir tokių, kurie daug padarė, populiarindami Lietuvos vardą kitose valstybėse, respublikose. Štai liaudies Lenkijoje, kaip ir Tarybų Lietuvoje, gerai žinomi Anastasija ir Zigmas Stoberskiai. O tokių "Stoberskių" — tikrų Tarybų Lietuvos draugų ir populiarintojų — yra ir Estijoje, ir Rumunijoje, ir Čekoslovakijoje, ir Ukrainoje...

Latvių ir lietuvių—tobulai

Alfonsas Sukovskis — rygietis literatas, vertėjas, žurnalistas. Visą amžių pragyveno Latvijoje, tačiau Vilnius ar Kaunas jam ne mažiau artimi, negu gimtoji Ryga. Moka nemaža kalbų, bet latvių ir lietuvių—vienodai ir tobulai. Tai jis išvertė į latvių kalbą Vinco Mykolaičio-Putino romaną "Altorių šešėly," kuris latvių skaitytojui buvo tikras atradimas. Nespėjo sustoti spaustuvės mašinos, spausdinusios pirmą šio romano laidą, kai vėl jos suūžė papildomam tiražui. Sukovskio verstas Alfonso Bieliausko romanas "Rožės žydi raudonai" pasklido po Latviją trisdešimčia tūkstančių egzempliorių. Paskutinis Sukovskio darbas — jo redaguota nauja Salomėjos Nėries poezijos rinktnė.

Centriniame Latvijos laikraštyje "Cinia" ("Kova"), rašytojų organe "Literatūra un Maksla" ("Literatūra ir menas") nuolat pasirodo Tarybų Lietuvos kultūrinio gyvenimo apžvalgos. Parašas dažniausiai būna "Alfonsas Sukovskis."

500 straipsnių apie Tarybų Lietuvą

Čekas Juris Novotnis kol kas dar tiek nemoka lietuviškai, kad galėtų konkuruoti su Alfonsu Sukovskiu vertėjo darbe, bet kaip žurnalistas... Dabar jis ruošiasi paminėti savotišką jubiliejų. Suskaičiavęs visus Čekoslovakijos spaudoje paskelbtus savo straipsnius, reportažus, apybraižas apie Tarybų Lietuvą, Novotnis užsirašė į bloknotą gan pagarbų skaičių — 489. Taigi, čia pat pusė tūkstančio. (Tiesa, gal Novotnis jau atšventė šį jubiliejų. Praėjusį mėnesį jis ruošė seriją reportažų apie Lietuvos pramonines statybas.)

Kokios Novotnio straipsnių temos? Įvairiausios. Štai, pavyzdžiui, apie ką jis rašė praėjusių metų pabaigoje. "Tarybų Lietuva stato" — tai straipsnis čekų statybininkų žurnale, o mokytojų laikraštyje atspausdinta jo korespondencija apie Čekoslovakijos parodą Vilniuje. "Energetikos žingsniai Tarybų Lietuvoje" — tai, aišku, apie Elektrėtnus ir Kauno HES. Populiariame žurnale "Svet v obrazech" ("Pasaulis paveiksluose") Novotnis pasakoja apie garsiąją Lietuvos "šiaurės Sacharą" — Neringą. Tikrai "sachariškos" nuotraukos patvirtina čia pat cituojamus įžymaus vokiečių mokslininko ir keliautojo Aleksandro fon Humboldto žodžius apie Neringą, jog tai vienas iš puikiausių ir nuostabiausių kampelių, kuriuos jis pažino, keliaudamas po visą pasaulį.

Juris Novotnis ne kartą lankėsi Tarybų Lietuvoje. Keliavo ne turistiniais ar pramoginiais maršrutais. Jis matė, kaip Kintų žvejys išplaukia į linksinčias marias, kaip Vilniaus pakraštyje traktorius nušluoja sukrypusį namelį, kaip po dailininko teptuku suvirpa drobėje Nemuno vingis. Jis norėjo pažinti Lietuvą, jos žmones, jos gyvenimą. Pažino, ir ne tik pažino. Vieną iš savo reportažų apie Tarybų Lietuvą jis pavadino taip: "Kraštas, kurį aš pamilau."

Ir jeigu, apsilankius Čekoslovakijoje, į žodį "Lietuva" praeivis atsiliepia: "Vilnius, Elektrėnai, Nida," norisi tikėti, kad tame yra ir Jurio Novotnio nuopelnas.

Justas V. Paleckis

Tarybų Sąjungoje nauji namai

Per šešerius pastaruosius metus, įgyvendinant TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos nutarimą dėl tolesnio gyvenamųjų namų statybos vystymo, gavo butus naujuose namuose ir pagerino savo butų sąlygas 75,000,000 milijonai tarybinių žmonių — vienas trečdalis šalies gyventojų.

Miestuose ir darbininkų gyvenvietėse per pastaruosius 4 metus pastatyta apie **9 milijonai naujų butų.** Be to, kaimo vietovėje pastatyta 2,400,000 naujų namų.

Augustinas Gricius

Pernai viename dokumentiniame filme išvydau, kaip Amerikos lietuvis Algimantas Šalčius Palangoje kalbasi su rašytoju Augustinu Griciumi. Svečias, be abejo, daug ką sužinojo —juk rašytojas Aug. Gricius taip gerai pažįsta savo kraštą ,savo žmones.

Norėtųsi apie žinomą mūsų rašytoją papasakoti ir "Tėvynės balso" skaitytojams.

Augustinas Gricius gimė 1899 m. gruodžio 12 d. Šiupylių bažnytkaimyje, Šiaulių apskrityje, kaimo amatininko šeimoje. Mokslo žinių jis sėmėsi privačiai. 1916 m. buvo išvežtas darbams į Vokietiją, iš kur pasisekė pabėgti, ir 1917 m. būsimasis rašytojas jau vėl savo gimtojoje Lietuvoje.

1922 m. Augustinas Gricius baigė dramos studiją Kaune, o nuo 1925 metų studijavo Kauno universitete. Parašęs pirmąjį jumoristinį apsakymą, būsimasis rašytojas plunksnos jau nebepadėjo. Ligi antrojo pasaulinio karo išėjo keli jo feljetonų rinkiniai Pivošos slapyvarde.

Sunkiais karo metais jis nenuleido rankų. Maskvoje rusų kalba išėjo A. Griciaus paruoštas rinkinys "Lietuvos TSR Valstybiniai meno ansambliai". Aktyviai rašytojas bendradarbiavo ir tuo metu leidžiamame lietuviškame literatūros almanache.

Grįžęs į Lietuvą, A. Gricius energingai įsijungė į platų kūrybinį ir visuomeninį darbą. Savo kūryba jis prisidėjo prie naujo Lietuvos gyvenimo statymo, savo aštria satyriko plunksna, raudamas visas negeroves ir kliūtis. Didelio susidomėjimo ir šilto pritarimo susilaukė jo pjesės "Skeveldros" ir "Liepto galas" (vėliau rašytojas šį kūrinį gerokai pataisė, pavadindamas jį "Išvakarėmis"). "Skeveldros" pokario metais buvo pastatytos Kauno dramos teatre. Varydamas platų barą satyroje, rašytojas tuo pačiu metu kuria apsakymus.

A. Gricius Lietuvoje žinomas ne vien kaip rašytojas — jo, karšto publicisto, visuomenininko, plunksnai priklauso daug temperatingų straipsnių, apybraižų, su meile puoselėjančių tai, kas gražu, kilnu, garbinga. Rašytojas myli Lietuvą, savo gimtuosius Šiupylius, čia jis dažnas ir laukiamas svečias.

Plačiai Lietuvoje ir už jos ribų nuskambėjo neseniai parašyta A. Griciaus Satyra "Sėja ir piūtis". Ši satyra buvo gerai sutikta ir įvertinta kritikos.

Kad ir būdamas nebejauno amžiaus, rašytojas kupinas energijos ir kūrybinių sumanymų.

—Ką šiuo metu rašau? —nusišypsojo rašytojas, atsakydamas į mano klausimą. —Planų begalės. Pradėjau didelę apysaką, kuri susideda iš atskirų novelių, rašau pjesę, ruošiu spaudai jumoristinių apsakymų rinkinį... Visada prieš akis reikia turėti didelius tikslus —tada daugiau padarai, daugiau nuveiki. Apysakoje noriu atskleisti mūsų naujo žmogaus bruožus, to žmogaus, kuris išaugo mūsų laikais, kuriame aš matau daug nepaprastai gražaus...

J. Aputis

M. Kirlys

IŠPAŽINTIS

Jis gulėjo vienoj mažoj, beveik keturkampėj palatoj. Keitėsi gydytojai, seserys, slaugės. Jis paklusniai gerdavo vaistus, nurydavo tabletes. Stengdavosi suvalgyti visa, kas jam buvo atnešama. Ir vėl ant mažo staliuko atsirasdavo stiklinės su vaistais, tabletės, lėkštės su valgiu. Rūpestingos rankos užgesindavo ir uždegdavo lempą, pakeisdavo baltinius. O jis vis gulėjo. Trumpai atsakydavo į klausimus, bet daugiausia tylėjo. Kartais tik nežymiai judindavo lūpas, atmerkdavo ir vėl užmerkdavo akis.

Palatoje nieko nebuvo... Bet jis nebuvo vienas. Su juo buvo dar jo mintys, o mintyse — žmonės, su kuriais galima buvo pakalbėti ir net pasiginčyti...

* * *

...Nieko gero man tas ypatingas slaugių ir seserų švelnumas, atrodo, nežada... Jos buvo mandagios nuo pat pirmos dienos. Bet pastaruoju metu tai jau ne tik įprastas profesinis mandagumas. Jos elgiasi su manim taip, kaip elgiamasi su pasmerktu žmogum... Kodėl mane paguldė į atskirą palatą? Argi vien todėl, kad man būtų daugiau patogumų?.. O gal iš tikrųjų taip reikėjo padaryti dėl to, kad atėjo laikas remontuoti didžiąją palatą?.. Gal, dievas duos, vis dėlto išsikapstysiu?..

Bet kodėl, kalbėdamasis vakar su manimi, jaunasis gydytojas lyg netyčia paklausė, ar aš tikiu dievu? Ar tik nenorėjo jis iš anksto pasirūpinti mano paskutiniu išrišimu?

Kuo gi aš tikiu?.. Tik ne žmogumi. Visais laikais tie, kurie stengėsi padaryti žmogų geresnį, anksčiau ar vėliau įsitikindavo, kad tai tuščios pastangos. Visada taip buvo ir bus: bus žmonių, kuriems viskas leidžiama, ir bus žmonių, su kuriais viskas leidžiama. Aš gi nuo pat mažens abiem alkūnėm skyniau sau kelią į tarpą tų, kuriems viskas leidžiama...

* * *

...Sveikas, Jurgi! O gal tave jau reikia Džordžu vadinti? Bepigu tau, mielasis, sėdėti Čikagoj. Vis verties savo senu amatu—vaduoji Lietuvą. Tu visada stengdavais būti originalus, "iškilti viršum pilkos minios." Tu net mėgdavai pasigirti tuo, kad Musolinis tau patinkąs labiau už Hitlerį. Atseit, Hitleris—tai perdaug vulgaru, o Musolinis — tai kažkas kilnesnio, gražesnio. Tu sakydavai, jog mums—mąstantiems ir išsilavinusiems — nereikia daužyti langų arba griebtis automato ir granatos. Tai padarys kiti — mūsų valios vykdytojai. Tu skaudžiai klysti, vyruti! Bent aš galiu tau kuo puikiausiai paliudyti—pagaliau nulemia būtent šautuvas, granata, peilis, kilpa. Įtikinimais labai netoli važiuosi... Žmonių įtikinti negalima, juos reikia priversti. Juos galima valdyti tik prievarta, įvarant baimės. Ir joks išsilavinimas, joks mokslo diplomas, jokie universitetai nekliudo šaudyti ir žudyti...

* * *

...Kaip šaudėm? Visai paprastai. Sustatydavom prie duobių ir iš automatų... Arba kardavom miesto aikštėje. Arba suvarydavom į turgaus aikštę ir pildavom iš kulkosvaidžių, kol nelikdavo nė vieno. O jeigu kuris nors dar raitydavosi ant grindinio, pribaigdavom jį iš revolverio...

* * *

Nijolė, miela Nijolė! Tu išeini. Tu nenori manęs daugiau pažinti. Juk aš tave taip mylėjau... Sakai, kad pakankamai ir be tavęs moterų turėjau. Taip, buvo ir šito. Reikėjo gi kartais paūžti ir pasilinksminti. Visko buvo... Pinigų, degtinės, moterų. Bet, patikėk tu manimi, aš net vardų jų neprisimenu... Pamenu tik tokią Glašą, visai jaunutę, apskrito veido rusaitę iš Jonavos. Ji sėdėjo kartu su savo tėvais komendantūros rūsy. Už pagalbą partizanams turėjo juos visus tris sušaudyti. Komendantas sutiko, kad neliestų jų dar vieną parą. Aš pats susidorosiu su jais, tik tegul leidžia man vieną vakarą su Glaša pasibovyti.

Grįžau naktį išgėręs iš operacijos ir liepiau sargybiniui atvesti visus tris į mano kambarį. Pradžioj įsakiau sugulti į lovą tėvui ir motinai. Paskui jie abu turėjo žiūrėti, kaip toj pačioj lovoj gulėjau su jų dukterimi. Šušaudžiau juos čia pat kambary, tik kitokia tvarka: pirma — Glašą, vėliau — tėvą ir galop — motiną...

Bet visa tai, Nijole, išnyko, kaip karo dūmai... Tavęs niekuomet neužmiršau. Svajojau—ateis diena, sugrįšiu pas tave, nusipirksim kur nors nuošalyje namuką ir taikiai auginsime vaikus... Tu sakai, kad mano rankos suteptos krauju... Teisybė, kad savo noru nuėjau tarnauti. Bet aš juk buvau karys.

* * *

...Ponas majore! Operacija Kirkovičių kaime pavyko kuo puikiausiai! Kaimo nebėra. Pasipriešinimo nebuvo. Vienas vaikėzas mėgino pabėgti. Šiam partizanų išperai suruošėm atskirą spektaklį: pririšom prie stulpo ir mėginom, kaip ranka valdo automatą. Pradžioj persiuvom kulkomis jo kojas, vėliau — rankas, o paskui—liemenį. Geriausias kriminalistas nebūtų galėjęs nustatyti, nuo kurios būtent kulkos jis mirė...

...Būrys nuostolių neturėjo. Lais-vai!

* * *

Na, dar šito betrūko! Baisiai reikėjo man tavo prikeverzoto raštelio. "Siunčiu tau sveiknimus iš savo naujo gyvenimo, kurio niekam tokio nepavydėčiau." Ačiū, kad pasakei. Nebūčiau parašęs, būčiau nežinojęs, koks ten kalėjime gyvenimas. Dar gera, kad raštelis nepateko į svetimas rankas, ir laimė, kad niekam apie mane neprasitarei. Visada buvai bukas kaip avinas ,na, toks ir teisme likai. Galvojai, kad tavęs pasigailės? Kad tie dešimtmečiai laisvo gyvenimo, kad ir po svetima pavarde, nebuvo tau lyg ir dovanoti?

Nors, kažin, ar ir aš tavo vietoje nebūčiau prašęs pasigalėjimo. Vienas dalykas yra matyti mirtį, kai nuo tavo šūvio krenta kitas, kitas dalykas yra žiūrėti į ją, einančią tiesiai į tave...

* * *

...Servus, Povilai! Sveikas, svieto lygintojau iš Aukštųjų Šančių! Tau gėda, kad pažįsti mane, kad su manim vienoj gimnazijoj mokeisi? Visai lietuvių tautai gėda, kad buvo tokių išgamų, kaip aš? Bet juk tu pats ne kartą esi sakęs, kad galima nuversti carą, galima išvaryti Smetoną, galima nuversti kapitalistų ir dvarininkų valdžią, bet rasinės neapykantos nuversti negalima. Ją galima mažinti ir mažinti, gydyti ir gydyti, tik nuolat atkakliai dirbant, kol ji visiškai išnyks. Štai ir aš esu tos neapykantos išvirkščia auka. Šovinizmo apkrėstas individas. Santvarkos, prieš kurią tu kovojai, produktas...

Pamenu, buvau visai mažas. Krizės metais bankrutavo, arba kaip tada sakė, sprogo kažkokia akcinė bendrovė, kurioje tėvas turėjo tarnybą. Santaupų nebuvo, ir tėvas atsidūrė gatvėj. Po kelių savaičių jis buvo priverstas nueiti dirbti paprastu kepėju į mano klasės draugo Leibos Chafulskio kepyklą. Kaip niršo tada mano tėvas!

Jis suspausdavo kumščias vien pagalvojęs apie tai, kad tuo metu, kai jis visą naktį turėdavo išstovėti prie karštos duonos krosnies, vienu aukštu aukščiau storasis Chafulskis gardžiai knarkė po duknomis. Žinau, tu pasakysi, kad Chafulskis čia niekuo dėtas. Kad kapyklos savininkas lietuvis būtų išnaudojęs mano tėvelį ir spaudęs iš jo syvus ne mažiau, kaip Chafulskis. Bet kaip mano tėvas tuo metu neapkentė Chafulskio ir visų jo tautybės žmonių! Tėvas gal ir buvo pirmas, kuris išmokė mane neapkęsti jų visų.

Kaip iš pasidariau žudiku?.. IX fortas ir Baltarusija—tai paskutinė stadija. Pradžia buvo gal tą dieną, kai aš pirmą kartą pajutau, koks tai malonumas pajusti savo neginčijamą, nereikalingą įrodymo pranašumą prieš kitą! Ypač dėl to, kad čia nieko nereikia lyginti, nieko nereikia galvoti, nieko nereikia sverti. Bet kokiu atveju tu būsi teisus, o jis—ne. Bet kokiu atveju tu būsi geras, o jis bus visų pasaulio blogybių įkūnijimas.

* * *

...Mama, mamyte! Jeigu tu būtum gyva, tu vienintelė būtum mane paguodus. Nors jokio džiaugsmo iš manęs neturėjai nei jaunystėj, nei senatvėj. Vien per mane užsitraukei tu žmonių prakeikimą. Kiek kartų apsiputojusios kraujais lūpos drėbdavo man į veidą: "Tebūna prakeiktos tos įsčios, kurios tave pagimdė!..

Bet tu pasimelstum už mane, už mano sielą. Tu mėgintum ramintis tuo, kad be aukščiausiojo valios mums nenukrenta plaukas nuo galvos. Tad tai buvo jo valia, kad jis pasirinko mane įrankiu naikinti kaip žiurkes nekrikštytus ir bedievius...

Beje, tu taip ir numirei, galvodama, kad tetą Pauliną užmušė "Žaliojo velnio" vyrai. Tiesa, jie siautė tą naktį kaime, žudė ir degino. Bet niekas taip ir nesuprato, kam jie padegė senos pulkininko našlės ūkį...

Prašiau aš ją geruoju. Grasinau. Aiškinau, kad man reikia pradėti naują gyvenimą, pasidaryti dokumentus, kad negaliu aš, tariamai nukentėjęs nuo vokiečių, pradėti pardavinėti auksinius dantis. Siūliau senai šykštuolei netgi paimti saugoti tą ryšuliuką. Kai pradės šaukti, kai pradės mojuoti rankomis, kaip senas iškleręs vėjo malūnas! "Neteršk mano namų! Nešdinkis lauk, o tai pranešiu, kur reikia!" Ką gi man beliko daryti?.. Ne tiek daug jai ir buvo likę gyventi, ir tikrumoj neturėjo ji kam ir palikti užgyvento turto. Taip, mama, tai aš ją pasmaugiau ir, kad neliktų pėdsakų, sudeginau jos lūšną.

* * *

...Jau aušta. Dieve, kokios ilgos naktys... Reikės šiandien vis dėlto užsiminti apie kunigą... Visą gyvenimą deginau tiltus į praeitį. O dabar tiek tų tiltų sudeginta, kad jaučiu, jog skęstu pelenuose, dūstu juose... Maža nuodėmė, ar didelė, vienas nužudytas, ar tūkstantis, — viešpats visagalis viską atleis...

Aš mačiau tavo akis

Tai buvo prieš kelis mėnesius Afrikoje. Laivas atplaukė į uostą, ir mes, trys žvejai, išlipom į krantinę.

Pusantro mėnesio ne tik nejutom kieto pagrindo po kojomis — net nematėm žemės. Nuplovėme darbo prakaitą, užsivilkome išeiginius rūbus. Saulėje akinančiai spindėjo dykumos kopos, viliojo egzotiškas miestas, nežinomi žmonės, tropikų kvapai. Mes trys buvom pirmieji Klaipėdos jūrininkai, išlipę į Afrikos žemę iš lietuviško tarybinio laivo.

Krantinėje stovėjo būralis afrikiečių — baltųjų. Atrodė, šiaip atėjo pasižiūrėti į naują laivą, nematytą vėliavą. Pasiveikinom su jais — juk šeimininkai. Jie maloniai atsakė. Pasukom vartų link.

Iš būrelio atsiskyrė neaukštas juodbruvas vyras ir pasivijo mus.

—I am going your way, —pasakė. Atseit, mums pakeliui.

Tai buvai tu.

Tada mes dar neatkreipėm dėmesio, kad tu net nepasiteiravai, kurgi mes einame.

Tu noriai ir daug kalbėjai, pasisakei, kad irgi esi žvejys, dirbantis nedideliame kateryje, ir gauni per mėnesį po 500 svarų sterlingų. Tu kalbėjai toliau, pasakojai, kad žmonių jūsų laivuose trūksta, negrai neva nemoka ir nemėgsta dirbti jūrojė. Mes ir vėl neatkreipėm dėmesio į tavo žodžius. Tu ilgai vaikščiojai su mumis po gatves, aiškinai, rodei, ir vis vadinai užeiti į barą stikliukui. Mums labiau norėjosi išmankštinti sustingusias laive kojas, patiko pats vaikščiojimo procesas. Bet tu primygtinai kvietei, jog mums liko nepatogu atsisakyti.

Užėjom visi keturi. Tavo piniginė, kurią demonstratyviai laikei atidarytą, buvo prikimšta banknotų. Vaišinai, mokėjai, mums neleisdamas, ir mes ėmėm kažką įtarti. Jūs Vakaruose nesišvaistote pinigais!

Daugiausia su tavim kalbėjau aš. Todėl, kad grupės draugams tarnavau vertėju, ir todėl, kad, būdamas literatu, domėjausi jūsų šalimi — Pietų Afrikos Respublika. Bet tu apsirikai. Klaidingai supratai tą susidomėjimą.

Atsukęs nugarą į kitus draugus, užsikniaubęs man ant peties, pašnibždomis gyrei PAR, kalbėjai skubėdamas, taškydamas seiles ir spaudei alkūnę, tarsi mes sąmoksliininkai. Aš vėl nusistebėjau—ko čia šnibždėti? Tik vėliau, kai visiškai išsijuosei, prisiminiau ironiškus ir net atvirai priešiškus kitų bare buvusių žmonių žvilgsnius tavo link.

Tu kalbėjai, kad PAR vyriausybė visokeriopai remia baltųjų imigraciją, kad naujokams mokama pašalpa, kad čia daug "persikėlėlių" iš centrinės bei rytų Europos. Ir vis akcentavai uždarbius, "aukštą pragyvenimo lygį". O paskui, kai mums nusibodo tavo šnekos ir pakilom eiti, tu sulaikei mane už alkūnės, ir, bailiai dairydamasis į šalis, ėmei švokšti į ausį, kad, jeigu aš norėčiau pasilikti, garantuoji gerą priėmimą, puikų uždarbį, kad tereikia nueiti į kambarį už uždarų durų, ir viskas bus tvarkoje.

Svetimoje šalyje net provokatoriaus, niekšo nevalia mušti per veidą. Aš iškrėčiau iš kišenių visus šilingus, kiek turėjau, be to, ir iš draugų paėmiau. ir padėjau sidabro saują ant stalo. Mes išėjom neatsisveikinę.

Sutrikęs, tu dar bandei sulaikyti, kažką vapaliojai. Prisipažinsiu, biauru buvo į tave žiūrėti.

Už lašinių bryzą, už baltos duonos gabalą siūlei man parduoti Tėvynę, Tarybų Lietuvą. Pigiai moki. Jeigu būčiau pasakęs savo kainą, tu nejuokais nusigąstum. Suprastum, kad tarybinių žmonių nenupirksi —nei po vieną, nei urmu.

Ar tu gali man pasiūlyti gerų draugų būrį? O antra Vilnių, kitus Ignalinos ežerus, Nemuno slėnius, Anykščių kalvas, saulėlydžius Nidoje?

Tai dar ne visa kaina. Aš turtingesnis už tave, turtingesnis už bet kurį tavo šalies milijonierių. Kiekvieną mėnesį man asmeniškai pastato po naują fabriką. Kiekvieną dieną —po kelis namus ir ištisus kvartalus. Aš turiu tokias elektrines, kurių tu net nematei. Kauno HES ir Elektrėnai — tai mano nuosavybė. Ir milžiniškas Klaipėdos laivynas, kurio laivais jūs stebitės, — mano. Mano — mokyklos, institutai, universitetai...

Ir tai dar ne viskas. Man priklauso Uralas, Sibiro deimantai, Baku nafta, atominės elektrinės, geriausia pasaulyje "Aerofloto" aviacijos kompanija, plėšinių kviečiai, Bratskai ir aibė kitų turtų. Ar tu galėsi bent dalį sumokėti?

...Grįžę į laivą radom svečių. Vietiniai Valvis-Bėjaus gyventojai buvo atėję pasižiūrėti, kaip gyvena tarybiniai jūreiviai. Ragavo mūsų barščius, kavą, degtinę. Išsikalbėjus, paklausiau apie tave. Papasakojau, kaip atrodai, kaip rengiesi. Jie negalėjo pasakyti, kas tu toks. O miestas nedidelis, kaip mūsų Palanga, žmonės turėjo pažinti vienas kitą. Na, sakau naiviai, jis žvejų kateryje dirba, 500 svarų per mėnesį gauna.

Kad pasileis tie mūsų svečiai juoktis!

—Aš, —sako vienas, — dirbu laivų tiekimo kontoros viršininku. Baigiau aukštąjį mokslą, bet uždirbu per mėnesį tik 150 svarų. Tai gera alga, aukščiausia mūsu mieste.

Ką gi, neapsirikau. Net tie tavo — Judo — gražiai buvo falsifikuoti.

A. Čekuolis

("Komj. tiesa")

Vilniaus Valstybiniame Akademiniame operos ir baleto teatre rampos šviesą išvydo Ž. Ofenbacho komiška opera "Perikola." **Nuotraukoje:** scena iš operos.

KOMIAI PAGAMINA DAUG KAILIŲ

Komių-permiakų taiga turtinga kailinių žvėrių.

Šį sezoną komių medžiotojai jau pardavė paruošos punktams apie 300 tūkstančių voverių kailiukų, daugiau kaip pusantro tūkstančio kiaunių kailiukų, daug lapių. Medžiotojai sunaikino daug vilkų, lūšių, lokių.

Paryžius. — Vagis pavogė $30,000 vertės brangiadaikčių iš JAV pulkininko J. Cooperio kambario.

Apie T. Sąjungos gamybą

● Tarybų Sąjungoje dabar gyvena 221½ milijono gyventojų. Iš jų 163 milijonai gimė jau po Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos.

● Tarybų Sąjungos pramonės produkcijos apimtis 1962 metais padidėjo 45 procentais vietoj 39 proc. pagal kontrolinius skaičius, iš jų "A" grupės šakų (gamybos priemonės) — 51% vietoj 41% pagal kontrolinius skaičius. "B" grupės šakose (vartojimo reikmenys) gamyba padidėjo 34%, vietoj numatytų 33% pagal kontrolinius skaičius.

1959-1962 m. laikotarpiu juodosios metalurgijos produkcija padidėjo 1.4 karto, spalvotosios metalurgios ir naftos pramonės — 1.5 karto, dujų pramonės — 2.5 karto, elektros energijos ir šiluminės energijos, chemijos ir gumos pramonės gamyba — 1.6 karto, mašinų gamyba ir metalo apdirbimas — 1.8 karto, statybinių medžiagų pramonės produkcija padidėjo 1.7 karto.

● Per ketverius septynmečio metus TSRS pramonė pagamino produkcijos už 28 bilijonus rublių daugiau negu buvo numatyta pagal septynmečio planą tiems metams.

Viršum kontrolinių skaičių TSRS liaudies ūkis gaus: ketaus—2,500,000 tonų, plieno — apie 13 milijonų t., valcuotų juodųjų metalų—11 mln. t, naftos—beveik 17 mln. t, žemės ūkio mašinų — daugiau kaip už 850 mln., rb., traktorių—35 tūkst., metalo piovimo staklių — 60 tūkst., prietaisų ir automatizavimo priemonių —už 650 mln. rb.

Viršum užduoties pagaminta: audinių — 1.3 bilijono metrų, trikotažo gaminių—189 mln vienetų, odinės avalynės 88 mln. porų, televizorių — 617,000, skalbimo mašinų — 413 tūkst., baldų—daugiau kaip už 500 mln. rb.

Sukurta ir įdiegta į gamybą tūkstančiai naujausių tipų mašinų, staklių, aparatų, prietaisų ir automatizavimo priemonių.

● Tarybų Sąjunga dabar gamina 20% pasaulio pramonės produkcijos beveik tiek pat, kiek Anglija, Vokietijos Federatyvinė Respublika ir Prancūzija kartu paėmus. Tuo tarpu Rusijos lyginamasis svoris pasaulio pramonės gamyboje 1913 metais buvo šiek tiek daugiau kaip 4%, o JAV—34%. Toli Rusijos priešakyje buvo ir Vokietija, Anglija, Prancūzija.

Visos socializmo šalys dabar gamins beveik 37% pasaulio pramonės produkcijos.

● Per ketverius septynmečio metus šalyje pradėjo veikti 3,700 didelių pramonės įmonių, daugelis veikiančių įmonių išplėstos ir aprūpintos naujausiais įrengimais. Pramonėje sukurta naujų stambių pajėgumų, kurie yra didesni už pajėgumus, sukurtus per visus prieškarinių penkmečių metus.

Naujai paleistų per pastaruosius ketverius metus pagrindinių pramonės fondų lyginamasis svoris sudaro apie 42%.

Great Neck, N. Y.

Balandžio 20 d. išlydėta Olga Jean Bechis, mūsų senų visuomenininkų, Apolionės ir Povilo Bečių dukra. Velionė Olga Jean jauna, vos 42 metų amžiaus, gražioje dangaus melsvoje suknelėje, tarpe daugelio įvairiaspalvių gėlių vainikų, švelniu šilku išklotame karste, lyg žavioji auksaspalvė lelija, apgaubta baltų alyvų žieduose, ramiai ilsėjosi. Jos svajonių keliai, tėvų gražios viltys užsibaigė.

Buvo gražus, gaivinančio pavasario rytas. Palydovais prisipildė erdvi Fliedner laidojimo koplyčia. Daugumoje tai buvo jauni žmonės, velionės buvusieji draugai, su katrais ji augo, mokyklą lankė ir pynė laimingos ateities gyvenimą. Liūdna buvo matyt tokiame amžiuje ją mirties pakirstą, o tėvą, it mažą kūdikį, prie dukros karsto liejant ašaras.

Laidotuvių direktorius Fliedner, atlikęs skiriamas laidojimui apeigas, paaiškino palydovams, kad jis kartu su Olga augo, kartu mokylą lankė, atmena, kaip Olga, tikroji gražuolė, visuomet linksmutė, mylėjo gražų gyvenimą, svajojo būt laiminga, o taip nelaiku jos gyvenimas nutrūko.

Antanas Bimba pasakė gražią išsamią kalbą. Jis nupiešė, kaip gyvenime nevisi pajėgia atsilaikyti prieš silpnybę, katra palengva, nejučiomis įvelia žmogų į jį žudančius polinkius, iš katrų sunku išsinarpalioti. Kalbėtojas priminė, kiek daug džiaugsmo tėvams ir visai pažangiajai visuomenei kėlė, kada matydavom Olgą su jos broliuku Zenonu dainuojant chore, dalyvaujant vaidinimuose, įvairiuose gražaus jaunimo pobūviuose bet... "Suvykom paskutiniam atsisveikinimui su Olga Jean. Mūsų užuojauta tėvams, broliui Zenonui, jo šeimai ir visiems giminėms ir draugams, o tau, Olga, ramaus poilsio amžinybėje".

Velionės palaikai išvežta sukremuoti, o laidotuvių palydovai buvo pakviesti į elegantišką restaurantą pietų.

K. P.

Elizabeth, N. J.

Mirė I. Budreckis

Kovo 26 d. mirė Ignas Budreckis, sulaukęs 72 metų amžiaus. Iš Lietuvos pabėjo iš Radviliškio rajono, Nakrušino kaimo. Jis daug metų išgyveno šioje šalyje. Buvo stambus biznierius, užlaikė užeigą 163 E. Jersey St. ir vertėsi namų bizniumi. Sakoma, kad jis buvo tnrtingiausias lietuvis mūsų mieste.

Prie darbininkiškų organizacijų nepriklausė, bet, kaip vertelga, tai kai kada paaukodavo. Kalbėjo, kad vyks į Lietuvą pasižiūrėti. Jo palaikai buvo išvežti į Virginia valstiją ir ten palaidoti. Liūdesyje paliko žmoną, dukrą, anūkų, seserėną D. Budreckį ir tris seseseris: A. Saliklienę, S. Brazaitienę ir E. Makutėnienę, taipgi daugiau giminių.

Giminėms reiškiu užuojautą, o Ignui amžinai ramiai ilsėtis.

Ukrinas

Waterbury, Conn.

Nauji filmai iš Lietuvos

Sekmadienį, balandžio 28 d., bus rodomi nauji filmai iš Lietuvos. Parengimas įvyks 130 Green St. Pradžia nuo 3:30 val. po pietų. Filmus rodys Jonas Grybas.

Tai bus nauji filmai ir su nauju prožektoriumi gerai parodys. Jeigu publika norės, tai bus pakartota ir tie, kurie pereitais metais biskį nenusisekė. Kviečiame visus ir visas atsilankyti. RuošiaLLD 28 kuopa. Dedame pastangų, kad parengimas būtų sėkmingas, nes tai pirmas šį pavasarį.

LLD nariai, kurie dar nepasimokėjote duoklių už 1963 metus, tai galėsite pasimokėti ir gausite labai įdomią knygą "Prelatas Olšauskis". Pradėkime 1963 metų veikimą su geru ūpu, energija gavimui naujų narių į Draugiją.

Klem Yenkeliūnas

Philadelphia, Pa.

Penktadienį, gegužės trečią, Respublikonų klubo žemutinėje svetainėje, 2530 N. 4 St., 7:30 vakare, įvyks rodymas dar philadelpiečiams nematytų judomų paveikslų iš Tarybų Lietuvos, iš mūsų brolių bei sesučių gyvenimo. Tie, kurie matėte paskutinius rodomus paveikslus. buvote pilnai pasitenkinę. Būsite pasitenkinę ir dabar.

Jums, philadelphiečiai, Tarybų Lietuvos priešai prikalba apie Lietuvos nepasisekimus, darydami priekaištus, užtylėdami daromą pažangą žmonių gyvenime. Atsilankydami padarysite savo sprendimą, patirsite teisybę. Jonas Grybas su nauju prožektoriumi paveikslus gerai ir aiškiai parodys. "Laisvės" skaitytojai būkite patys ir pasakykite savo kaimynams, kad ir jie atsilankytų . Prašome visų nuoširdžios talkos garsinime. Už viską tariame nuoširdų padėkos žodį.

Pilietis

San Francisco, Calif. — Čionai buvo atplaukęs Japonijos keleivinis laivas "Sakura Maru" su 752 keleiviais.

Worcester, Mass.

Iš Aido choro veikimo

Jau buvo rašyta, kad 28 d. balandžio įvyks Aido choro metinis banketas su gražia menine programa. Visiems bus malonu girdėti Aido chorą su naujomis dainomis. Visi žinom, kad Aidas, ką prižada, tai puikiausiai ir išpildo. Taipgi girdėsime mūsų mylimus solistus: Aldoną Walant, iš Montello, ir Al. Dauksį, mūsų choristą, o Irena Janulienė ir Domicelė Lukienė sudainuos naujų gražių dainelių. Todėl nepraleiskite šios progos, dalyvaukite visi mūsų plačios apylinkės meno mylėtojai, nes mes visą žiemą mokėmės, kad jums su linksmu pavasariu galėtume gražiai uždainuoti.

Bus skanaus maisto ir gardžių gėrimų. Čia dar sužinosite ką ir naujo iš užsibrėžtos choro darbuotės ateičiai. Dabar iki pasimatymo 28 balandžio, pirmą val. dieną, 29 Endicott St. svetainėje.

J. M. L.

Miami, Fla.

Prieš keletą dienų naktį buvo apteptas raudonais dažais Britanijos konsulo namas iš lauko ir iš vidaus labai subiaurintas. Taip pat apteršta ir Shell aliejaus kompanijos stotis. Mat, Shell ima petroleumą iš Britanijos.

Iki šiol kaltininkai nepagauti, bet spėliojama, kad tai darbas Kubos bėglių. Britanija pasisakė prieš bėglių provokatoriškus darbus. Tai jie grasina, keršija visiems, kas tiktai ne su jais.. Jau mūsų miesto gyventojai matė visokių bėglių negerų darbų, bet vis jiems atleidžiama, kaip mažiems vaikams, kurie nežino ką daro. Kiek laiko atgal federalė valdžia buvo jiems pasakiusi, kad jie čia priimti kaip svečiai, tai kaip tokie turėtų ir užsilaikyti, bet jie nesiskaito su jokiais įstatymais ir įsakymais.

Dabar Kubos bėgliai gavo pritarėju John Birch pasekėjus. Jie mano, kad jie visi kartu tikrai išprovokuos karą prieš Kubą. Visi kartu pikietavo Navy Recruiting ofisą, kuris yra Miamės miesto centre. Jų nešami užrašai sakė, jei laivynas trukdo bėgliam užpuldinėti Kubos miestus, tai laivynas, pagal jų manymą, esąs Amerikos priešu.

Saulutė

PRANEŠIMAI

BROCKTON, MASS.

ALDLD 7-osios Apskrities komitetų posėdyje buvo nutarta surengti Massachusetts organizacijų banketą pagerbimui Antano Bimbos, atsiekusio garbės daktaro laipsnį. Banketas bus surengtas apie vidurį spalio mėnesio.

—:—

Mūsų Kuopų Susirinkimai

LDS 67 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks ketvirtadienį, Gegužės-May 2 d., 7 val. vakare.

LLD 6 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienį, Gegužės-May 6-tą, pradžia 7:30 val. vakare.

Abu susirinkimai bus laikomi Liet. Taut. Namo kambariuose, 8 Vine St., Montello. (32-33)

PHILADELPHIA, PA.

Filmai iš Lietuvos

Bus rodomi penktadienį, Gegužės-May 3-čią, 7:30 vakare, Republikonų Klube, 2530 N. 4th St.

Bus rodomi nauji ir įdomūs filmai **"Apkasų gėlė"** ir **"Nenusimink, Virginijau,"** su kitais trumpais pridėčkais. Rodymas užims virš dviejų valandų.

Donation $1.00.

Rengia LLD 10 kuopa.

(32-33)

Iš Lietuvos

"Dubysa" laiko egzaminą

Šiauliai.—Televizorių gamykla dar tik statoma, tačiau pirmieji aparatai jau surinkti. Ant jų futliarų puikuojasi pavadinimas "Dubysa." Aparatas sukurtas televizoriaus "Temp-6" pagrindu.

Pirmieji aparatai su Šiaulių ženklu išsiųsti į Valstybinį elektronikos komitetą. Čia "Dubysa" laikys egzaminą.

J. Švagždys

Naujas cechas

KAUNAS. — Pilnu pajėgumu pradėjo dirbti naujas mezgimo cechas A. Šiaučiūnaitės vardo fabrike. Jo pajėgumas—800 tonų trikotažo per metus.

Kolūkio naujovės

KĖDAINIAI. — Dideli pasikeitimai įvyko Kėdainių rajono Karolio Požėlos vardo kolūkyje. Skaičiai ir faktai kalba patys už save. Dabar 52 šeimininkės naudojasi dujinėmis plytelėmis, kolūkyje yra 3 skalbimo mašinos ir du šaldytuvai, kelios lengvosios mašinos, 15 motociklų.

Kolūkio vadybos nutarimu nusenusiems kolūkiečiams mokamos pensijos, pirmoji medicininė pagalba teikiama vietoje — kolūkio medicinos punkte. Kasmet visiems kolūkiečiams suteikiamos 24 dienų apmokamos atostogos.

Br. Žemaitis

Paieškojimas

Aš, Stasys Malkauskas, Raulo, iš Kuršių, ieškau Amerikoje savo dėdės Andriaus Raulo Malkausko. Mano tėvas Raulas, jo broliai Pranas ir Paulius jau yra mirę. Mano sveikata silpna. Prašau dėdę atsišaukti, arba kas žinote jo adresą, tai prisiųskite. Būsiu dėkingas.

Stasys Malkauskas, Raulo,(
Varėnos rajonas,
Valkininkų paštas,
Kuršių kaimas
Lithuania, USSR.

Lietuvių Namo Bendrovės Šėrininkų suvažiavimas balandžio 27-tą

Šiuomi pranešame, jog Lietuvių Namo Bendrovės—Lithuanian Building Corporation—šėrininkų suvažiavimas įvyks šeštadienį, balandžio (April) 27, 1963, savame name, 102-04 Liberty Avenue (įėjimas iš 102 St.), Ozone Park, N. Y. Pradžia 2 val. popiet.

Labai svarbu šėrininkams suvažiavime dalyvauti. O tie, kurie negalės dalyvauti, gali įgalioti ką kitą juos atstovauti, nes būtinai reikalinga atstovauti virš 50 procentų parduotų šėrų.

Jeigu jūs negalėsite šiame suvažiavime dalyvauti, tai būtinai išpildykite laiške jums prisiųstą Proxy. Jūs galite įgalioti, ką tik norite.

Laiškai išsiuntinėti visiems šėrininkams, kurių adresus Bendrovė turi. O tie šėrininkai, kurie negausite pakvietimų suvažiavime dalyvauti, tai tuojau prisiųskite savo adresus, tada bus pasiųsti jums pakvietimai.

Taipgi norime priminti, kad po suvažiavimo vakare visi suvažiavimo dalyviai bus pavaišinti.

Proxy įgaliojimus siųsdami adresuokite sekamai: Lithuanian Bldg. Corp., Inc., 102-04 Liberty Ave., Ozone Park 17, N. Y.

Lietuvių Namo B-vės Direktoriai

Miami, Florida

ATYDAI LIETUVIŲ, ATVAŽIUOJANČIŲ SVEČIUOTIS Į FLORIDĄ

Naujasis Miamės Lietuvių Socialio Klubo Namas

2610 N. W. 119th Street, palei 27th Avenue

Atdaras Kas Sekmadienį

Geri pietūs nuo 1 valandos dieną

Muzika ir šokiai

Ideali vieta susitikimams ir naujoms pažintims. Šiokiomis dienomis bile informacijas galite gauti pas klubo sargą užpakalinėse stubose—

11800 W. Golf Drive

Sargo vardas—Wm. Dambrow

PHILADELPHIA, PA.

HELP WANTED MALE

FOREMAN

11 P. M. to 8 A. M. Inbound and outbound loading platform. Experience Necessary. Apply in person to Mr. Palen. **MCLEAN TRUCKING CO.**, 2520 E. Castor Ave.

(31-37)

TRIM KNITTER

Must be experienced. Also Trim Knitter Mechanic. Capable of taking full charge. Permanent position, excellent opportunity. Apply or call BA. 3-7500. **SOMERSET KNITTING MILLS**, 19th & Allegheny Ave.

(31-34)

FACTORY WORKERS

Married. Light Bench assembly work. Must have small hands. State age and qualifications. DA. 9-9614.

(31-37)

Darbų Vykdytojas. Prie daržininkystės, pelzažasavimo, iškesti medžius, ir prie kitų daržo darbų. Matykite Mr. Anderson, Sr. Montgomery Ave. ir Meeting House, La., Narberth, Pa. (31-33)

AUTO TRIMMER

Immediate opening. Must be 1st class. Excellent working conditions. Top salary.

TR. 6-4600. After 5 call TR. 2-2559.

CHESTER, PA.

(30-36)

SVEIKINA ARABŲ VIENYBĘ

Alžyras. — Ben Bella, Alžyro premjeras, pasiuntė sveikinimą Egipto, Irako ir Sirijos valdžioms, kurios eina prie sudarymo vienos valstybės. Ben Bella sakė: "Dabar yra laikas visiems arabams susivienyti".

Bona. — Vakarų Vokietija bando sulaikyti atominius mokslininkus nuo vykimo į Egiptą.

Phila, Pa. — Sulaukęs 76 metų amžiaus mirė J. Newton Pew, pirmininkas Sun Oil Co.

Užuojauta

MIRUS

Olga Jean Bechis

Great Neck, N. Y.

Reiškiame gilią užuojautą draugams A. ir P. Bečiams liūdesio valandoj, netekusiems mylimos dukters Olgos. Taip pat ir jos broliui Zenonui Bečiui ir jo šeimai, gyvenantiems Dorchester, Mass.

P. Usevičienė, uošvė
Alvida Bechis, brolienė.
Dorchester, Mass.

WORCESTER, MASS.

AIDO CHORO METINIS BANKETAS

Sekmadienį Balandžio - April 28, 1-mą Val. Dieną

Lietuvių Salėje, 29 Endicott Street, Worcester, Mass.

AIDO CHORAS, vadovaujamas Jono Dirvelio

MENINĘ PROGRAMĄ ATLIKS:

AIDO CHORAS, solistai—Aldona Wallen, Albert Daukšys; duetas—Irena Janulienė ir Domicelė Lukienė.

Išaušo pavasaris, žemė puošiasi žaluma ir gražiais žiedais, o Aido Choras papuoš šį banketą gražiomis dainomis. Todėl kviečiame visus mūsų apylinkės meno mylėtojus atsilankyti į šį banketą maloniam pasimatymui ir pasilinksminimui.

Aido Choras

Iš Moterų klubo susirinkimo

Gyvas ir entuziastiškas buvo Moterų Klubo susirinkimas, įvykęs balandžio 17 d. Suėjo gana didelis skaičius narių, kurių tarpe buvo šešios naujos. Labai smagu, kad augame naujomis narėmis, ir kad vis gausiau lankosi į susirinkimus senosios narės.

Besimokėdamos duokles, moterys prisideda ir su aukomis. Štai, kad ir praėjusiame susirinkime, Marytė Zeikuvienė užsimokėjo už 1963 ir 1964 metus ALDLD duokles ir Klubui pridėjo $1 auką. M. Zeikuvienė dabartiniu laiku laikinai gyvena viena Floridoje, bet nenutraukia ryšių su mumis. Ji dažnai atvažiuoja pas mus ir laikosi mūsų tarpe kaipo narė. Taipgi O. Janušienė, kuri ilgą laiką nesveikuoja, užsimokėdama duokles, Klubui perdavė $2. Ačiū joms.

Elena Brazauskienė pateikė raportą iš savo veiklos, tai yra iš rinkimo pasveikinimų "Vilnies" suvažiavimui. Jinai pridavė $190.00 šiame mitinge ir dar pasiliko ant toliau rinkti pasveikinimus. Vardai aukojusiųjų telpa šiame "Laisvės" numeryje. Širdingai prašome tų draugų, kurie dar neprisidėjo su auka "Vilnies" suvažiavimui, pasiskubinti. Klubietės dėkingos Elenutei už tokį gražų darbą.

Pasigedome šiame susirinkime O. Titanienės, kuri niekuomet neapleisdavo susirinkimų, bet liga sulaikė ją šį kartą. Taipgi, sergančiųjų tarpe dar vis randasi M. Slogsnaitienė. Smagu buvo išgirsti iš maspethiečių, kad A. Černiavičienė jau kur kas pagerėjus ir ateinančiam susirinkime mano tikrai būti, kada maspethietės duos mums užbaigtuvių vaišės. Juk ateinantis susirinkimas bus paskutinis šiame sezone.

Kalbant apie ateinantį susirinkimą, klubietės, nepamirškime, kad tą vakarą minėsime **Motinos Dieną.** Tai bus vienas iš įdomesnių mūsų susirinkimų ir turime kviesti visas nares, o taipgi nepamiršti atsivesti naujų narių. Gi būtinai turime išpildyti savo užsibrėžtą kvotą — išauginti klubą iki šimto narių.

Sekantis susirinkimas įvyks gegužės 15 d.

Vis daugiau ir daugiau klubietės kreipia dėmesio į tarptautine moterų veiklą. Ir praėjusiame susirinkime Klubo pirmininkės raportas daugiausia lietė moterų darbą už taiką, prieš branduolinių ginklų bandymus, prieš pakėlimą taksų New Yorko miesto žmonėms.

Delegačių raportas iš konferencijos prisirengimui Gegužės Pirmajai minėti buvo širdingai priimtas, ir tikimės, kad minėjime dalyvaus visas klubietės.

Užsibaigus susirinkimui, klubietes pavaišino skaniu vynu A. Daugėlienė.

Ieva

Indija ruošiasi karui kalnuose

New Delhi. —Indijos militaristai negali pamiršti to smūgio, kurį jie gavo nuo kinų Himalajų kalnuose. Todėl jie dabar su Jungtinių Valstijų ir Anglijos karininkų pagalba ruošiasi karui kalnuose.

Indijos armijos daliniai daro pratimus nuo 8,000 iki 20,000 pėdų aukščio kalnuose.

Herbede, Vakarų Vokietija. — Sprogo didelis balionas, užmušė 3 žmones ir 8 sužeidė.

Iš kultūrinio pobūvio

Lietuvių Literat. Draugijos 185 kuopa praėjusį sekmadienį "Laisvės" salėje suruošė gražų kultūrinį pobūvį.

Pirmiausia **d-ras J. Stanislovaitis,** iš Waterburio, sakė kalbą apie žmonių sveikatą. Kadangi jis yra specialistas psichiatrijoje, tai lietė protines žmonių ligas, jų simptomus ir tai, kaip šiandien medicinos mokslas juos gydo.

Po to K. Briedis, kuopos veikėjas, ragino visus susirinkusius, kurie LLD organizacijai dar nepriklauso, kad įstotų, nes tai svarbi apšvietos ir kultūros organizacija, vienintelė tokia pasaulyje.

K. Briedis perskaitė buvusių 185 kuopos narių vardus, mirusių per praėjusius dešimt metų; publika pagerbė juos atsistojimu.

Diana ir Joyce Nevinskaitės paskambino pianu duetą, paskui Joyce—solo vieną numerį.

Po to Konradas Venta pagrojo solo trumpetu.

Tuomet d-ras J. Stanislovaitis prožektoriumi parodė slankiojamus paveikslus iš anuo metu darytos kelionės po Meksiką, Kaliforniją ir kitas vakarines valstijas. Paveikslai spalvoti; daug įdomių, aiškių, mūsų žmonėms nematytų vietų jis nutraukė; tai savita lekcija apie geografiją ir žmones.

Pobūviui pirmininkavo V. J. Venckūnas.

Po to buvo užkandžių ir kavutės.

Beje, pobūvyje Ieva Mizarienė pranešė, kad gegužės 12 d. — tai bus sekmadienis — niujorkiečiai, atrodo, turės progą išgirsti šiuo metu po JAV keliaujančius svečius—poetą **Justiną Marcinkevičių** ir docentą **Sigitą Kregždę.** Poetas Marcinkevičius gal būt paskaitys iš savo kūrybos, iš savo poezijos. Tai bus nepaprasta šventė Niujorko lietuviams.

Ns.

Washingtonas. — JAV pripažino Gvatemalos militaristų valdžią.

Reikjavikas. — 1962 m. Islandija pagavo 768,000 tonų žuvų.

Sveikinmai "Vilnies" suvažiavimui

Ikišiol Moterų klubo išrinkta narė, Elena Brazauskienė, surinko aukų, įskaitant vieną prenumeratą, "Vilnies" suvažiavimo pasveikinimui—$190.00. Klubietės širdingai dėkingos Elenutei už tokį pagirtiną darbą. Žinoma, darbas dar nebaigtas, ir prašome visų, kurie dar tik gali prisidėti su auka, perduoti E. Brazauskienei arba bet kuriai klubietei.

Aukų gauta sekamai:

ALDLD 185 kuopa, Richmond Hill, N. Y. .. $25.00
Antanas Bimba ...10.00
Motiejus Klimas, Ramsey, N. J. 10.00

Po $5: Anna Philipse iš Stamford, Conn., Jonas Gasiūnas, Rojus ir Ieva Mizarai, Jonas ir Julija Lazauskai, Povilas ir Anelė Ventai, Tadas Kaškiaučius, Povilas Bėčis, F. Varaška, Jonas Grybas, Walteris ir Elena Brazauskai.

Po $3: K. Petrikienė (ji taipgi pridavė $10 už prenumeratą, K. Motiejūnienė (iš Paterson, N. J.), V. Petraitis, L. Kavaliauskaitė.

Po $2: J. ir O. Babarskai, , A. Mureika, F. Kazokienė, M. Zeikus. A. ir D. Žalkauskai, H. Jeskevičiūtė, Paulauskas. W. ir O. Baltrušaičiai. Trainienė, Bernotas, K. Nečiunskas, L. Pošiunas.

Po $1: K. ir I. Levanai, V. Lisajienė, P. Naktinienė. W. ir B. Keršuliai, P. Višniauskas. D. Galinauskas, K. Karpavičienė, J. Mockaitis iš Bridgeport, Conn., P. Valaitis, A. Butkauskas, P. Kapickas, S. Višniauskas, S. Griškus, A. Lukaitis, Karpavičius, Benderis, V. Guris, M. Nargela, A. Zeidat, Ona, P. Petraitis, K. Pociūnas, Stripeika, Raulas, Ona Janush, A. Mikalaus, M. Kalvaitienė, Anna Malin, M. Sprainienė, M. Maris, Hacinkevičius, Saminik, M. Tamelienė, Ignas, Mažilis, Dobinienė, J. ir E. Kasmočiai, Gabrėnas, Iešmanta, Juozas Bimba, A. Velička, Pužauskienė, Valinčius, M. Stensler, J. Zajankauskas, P. ir V. Budroniai, R. ir H. Feiferiai, K. Čurlis, A. ir B. Walins.

Pradžia graži, bet turime šiomis dienomis pasispausti, kad bent tris sykius tiek surinkus.

ETM Klubietė

MIRĖ

Praėjusį šeštadienį, bal. 20 d., mirė pažangus žmogus Alekas Bukevičius (Buk), kuris gyveno po numeriu 273 Gran Street. Mirė Kings County ligoninėje. Jo giminės yra nežinomos, gal kuris patėmijęs laikraštyje žinią atsilieps.

Šitą žinią pirmadienio ryta telefonu pranešė drg. B. Ivanauskas.

PRAŠOME KOLONIJŲ DĖMESIO! Nesivėluokite su piknikų rengimu savo organizacijų naudai, ir ką nors surengkite Laisvės naudai.

Aido Choras

AIDO CHORO GARBĖS NARIAI

Atrodo, kad mūsų choras susilaukia vis daugiau ir daugiau garbės narių, kas, žinoma, yra labai gražu ir pavyzdinga.

Paskutiniu laiku įsirašė dar šie garbės nariai: Albina Mikalaus, Vera Lisajienė, Mary Kreivėnienė, Vincas Guris ir Ona Černiavičienė.

Širdingas ačiū visiems.

Valdyba

Dovanos "Laisvei"

Su šiuo laiškučiu siunčiu 3 Lietuvių Namo Bendrovės šėrus, kuriuos buvo pirkę LLD 47 ir 137 kuopos (dabar tos kuopos susivienijusios į vieną LLD Montrealo kuopą), kuriuos pervedame "Laisvei."

Linkime Lietuvių Namo Bendrovės suvažiavimui, kuris įvyks balandžio 27 d., geriausių pasekmių!

Draugiškai,

L. Kisielis
LLD Montrealo kp. sekretorius

Širdingai dėkui LLD Montrealo kuopai už šią gražią dovaną.

Brooklyn, N. Y. — 1962 metais čionai vandalai padarė mokykloms nuostolių už pusę milijono dolerių.

New Yorkas. — Visoje eilėje New Jersey valstijos miestų įvyko labai daug gaisrų. Didžiausias gaisras buvo Staten saloje, kur sudegė 350 gyvenamų namų. Gaisre žuvo 3 žmonės, o 4 dar nesuranda.

Aidas kviečia

Jau tik pora savaičių beliko iki Aido choro parengimo, kuris įvyks gegužės 5 d., Schwaben Hall, Brooklyne.

Aidiečiai stropiai mokosi, kad tinkamai pasirodyti programoje, kurioje bus pavaizduota mūsų tėvynė Lietuva anksčiau ir dabar.

Programa, susidedanti iš dviejų vaizdelių, pavadinta "Lietuvos aidai." Šiais vaizdeliais norima prisiminti iš mūsų tėvynės senesnių laikų ir dabartinio meto atgarsius.

Prašome ateiti pas aidiečius ir kartu su visais nuskristi mintimis į mūsų tėvynę Lietuvą.

H. F.

LENKŲ KLUBE BUS RODOMI FILMAI

Šeštadienį, balandžio 27 d. vakarą, Polonia Club, 201 Second Ave., Manhattane, bus rodomi spalviniai filmai. Tarpe jų bus rodoma ir Gegužės Pirmosios įvykę New Yorke paradai 1939 ir 1940 metais. Įžanga veltui.

Rengėjai

Keliauk per Cosmos

LABIAUSIAI PATYRĘS
GRUPĖMIS IR PAVIENĖMIS KELIONĖMIS
į LIETUVĄ ir
Kitas Sovietų Sąjungos Dalis

PER COSMOS
Aplankyk Savo Gimines Visose SOVIETŲ SĄJUNGOS DALYSE

Visų informacijų prašykite raštu ar skambinkite
Cosmos Travel Bureau
45 W. 45th St. Tel. CI 5-7711

GREAT NECK, N. Y.

Mirus

Olgai Jean Bečytei

Reiškiame giliausią užuojautą jos tėvams, broliui, giminėms ir draugams:

M. Adomonis
J. Kupčinskas
F. Klaston
A. Lukauskienė
J. Jasulionis
A. Zabaliuonis
A. Simokaitis
A. Gilman
A. Vaškevičia
M. Semynok
M. Smaidžiūnienė
A. Raubus
X
A. Bričiulis
G. Naunikienė
B. Kutkus
A. Vinickis
L. Kavaliauskaitė
J. Krauch
M. Kacinkevičia
A. Lideikis
A. Bistrojus
A. Bimba
S. Shulin
M. Urbonas
J. Juška
J. Grybas
J. Weiss
K. Briedis
Ig. Bečių šeima
N. P. Bukniai
K. Petrikienė
A. Klimas
V. Norkų šeima
E. R. Mizarai

GREAT NECK, N. Y.

Mirus

Olgai Jean Bečytei

Varde visų narių, Amerikos Liet. Darb. Literatūros Draugijos Centro Komitetas, reiškia gilią užuojautą mūsų Draugijos iždininkui Povilui Bečiui ir Jo šeimai, mirus jų mylimai dukrai.

K. Petrikienė, pirm.
Ieva Mizarienė, vice pirm.
Jonas Grybas, sekr.
Antanas Bimba, žurnal. "Šviesos" red.
Pranas Buknys
Bronė Keršulienė

"LIETUVOS AIDAI"

Dviejų Aktų Muzikalis Vaidinimas

STATO SCENON AIDO CHORAS

Schwaben Hall, 474 Knickerbocker Ave., Brooklyn, N. Y.

Sekmadienį., Gegužės-May 5 d., 3-čią Val. Popiet

Aido Choras, vadovaujamas Mildred Stensler

Vaidinime dalyvauja:

Diana & Joyce Nevinskaitė, Conrad & Paul Ventai, J. Juška, E. Brazauskienė, N. Ventienė, K. Rušinskienė, A. Iešmanta, T. Kaškiaučius, N. Iešmantienė, A. Velička, W. Keršulis ir svečias dainininkas Victor Becker. Taipgi: Aido moterų kvartetas, Aido moterų ir vyrų chorai ir visas Aido choras, vadovaujamas Mildred Stensler. Akompanistė—Ann Salyk.

Kviečiame New Yorko ir plačios apylinkės visuomenę skaitlingai atsilankyti. Bilietas—$1.50.

AIDO CHORAS